



REGION
DALARNA

Vi mår bra – i hela Dalarna!

Regionplan, budget och finansplan 2022-2024

Regionstyrelsens arbetsutskott 2021-10-18
Regionstyrelsen 2021-10-27
Regionfullmäktige 2021-11-15-16
RD21/00984

Innehållsförteckning

Vi mår bra – i hela Dalarna!	3
Inledning	5
Målområden	6
Politisk organisation och styrning	9
Regionfullmäktige	9
Regionstyrelsen	9
a) Hållbarhetsberedningen	12
b) Vårdvalsberedningen	13
c) Forskningsberedningen	14
d) Beredningen för Dalarnas utveckling	16
Hälso- och sjukvårdsnämnden	16
Regionala utvecklingsnämnden	21
Kollektivtrafiknämnden	23
Kultur- och bildningsnämnden	25
Servicenämnden	27
Fastighetsnämnden	28
Tandvårdsnämnden	29
Patientnämnden	30
Språktolknämnden i Dalarna	32
Gemensam nämnd för kostsamverkan, Mora	32
Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna	32
Revisionen	34
Ekonomisk strategi 2022-2024	35
Finansiella rapporter	46

Vår framtidsvision: **Vi mår bra – i hela Dalarna!**

Dalarna bidrar till Sveriges attraktivitet och ekonomi på ett positivt sätt med ett konkurrenskraftigt näringsliv bestående av små och stora företag och bland dessa flera viktiga exportföretag. Vårt län är ett betydelsefullt besöksområde, sommar som vinter, med norra Europas största vinterdestination. Den gröna ekonomin och landsbygden bidrar till omställningen till ett grönt och hållbart samhälle. En allt större del av maten som vi äter och energin som förbrukas kommer från en hållbar produktion nära oss. Region Dalarna arbetar aktivt för att minska utsläppen av växthusgaser.

Dalarna är en plats där människor trivs, som de söker sig till och som de stannar kvar i. Det är en region som står för mångfald och tolerans där alla människors unika egenskaper och kompetenser tas tillvara. Integration och jämställdhet bidrar till att förbättra Dalarnas förutsättningar för entreprenörskap och innovationskraft. Unga ser Dalarna som en attraktiv region där man blir sedd, har möjlighet att påverka och skaffar sig utbildning, arbete och bildar familj i. I Dalarna är det lätt att vara digital.

Sjukvården är effektiv med god tillgänglighet utan köer. Det är enkelt att få en tid i vården. När det är besvärligt för patienten att komma till vården kommer vården nära patienten. Privata aktörer inom vård och omsorg är ett komplement som gynnar både patienter och medarbetare. Region Dalarna ligger i framkant inom e-hälsa. Vården är bra på att möta människor med psykisk ohälsa och det är inte några köer till barn- och ungdomspsykiatri.



Dalasangverkan vill även uppmärksamma äldres rätt att leva ett gott liv i Dalarna. Vi vet att äldre konsumerar mer vård och att forskningen på äldres sjukdomar dessutom är eftersatt. Därför gör Dalasangverkan en satsning kring åldrandets sjukdomar för att utveckla kunskap och kompetens och stärker forskningen kring sjukdomar som oftast drabbar äldre.

Det är människor som vill bo och leva i Dalarna som bildar grogrunden till en plats som fler vill flytta till. Med yttrandefriheten som grund är kulturen en dynamisk, utmanande och obunden kraft som även tar vara på det kulturella arvet. Här kan alla människors skapandekraft och potential få komma till sin rätt. Varje människa är unik och ska känna trygghet i att själv kunna påverka sin livssituation. Gemenskaper där människor tillsammans engagerar sig skapar positiva sammanhang och utvecklar Dalarna. Samhället är extra starkt för dem som mest behöver det.

Ulf Berg
Moderaterna

Sofia Jarl
Centerpartiet

Lisbeth Mörk-Amnelius
Dalarnas sjukvårdsparti

Birgitta Sacrédeus
Kristdemokraterna

Svante Parsjö Tegnér
Liberalerna

Kerstin Lundh
Miljöpartiet

Christer Carlsson
Moderaterna



Inledning

Coronakris

Region Dalarna har präglats kraftigt av den globala Coronapandemin, Covid-19. Medarbetarna gör varje dag livsavgörande samhällsinsatser och har under krisen visat prov på stor lojalitet och yrkesskicklighet. Detta är ett fint uttryck för medmänsklighet och empati och de är alla värda vår uppskattning.

Dalasangruppen har tagit initiativ för att på kort och lång sikt förbättra Region Dalarnas förutsättningar att klara nuvarande och kommande kriser. Tack vare våra politiska beslut har vi idag ett helt annat lagerläge vad gäller skyddsmaterial och sjukvårdsartiklar.

Även näringslivet i Dalarna drabbas hårt av Coronapandemin. Förutom att hantera vårdssituationen och de operationsköer som uppstår till följd av pandemin, verkar Dalasangruppen för att stärka näringslivet för att motverka konkurser och en högre arbetslöshet. Dalasangruppen tidigarelägger därför köp av varor och tjänster genom att bland annat förenkla inköpsregler.

Dalasangruppen uppmuntrar dalfolket att fortsätta stödja lokala näringar. Små och medelstora företag kan söka konsultcheckar till rådgivningsinsatser som ett stöd för att klara sig igenom covid-19-krisen.

Tillsammans ska vi klara av krisen och komma ut starkare på andra sidan. För att klara vårdskulden avsattes 111 miljoner kronor för 2021 och 157 miljoner kronor 2022.

Regionplan 2022-2024

Regionplanen tar sin utgångspunkt i Framtidsresan, Agenda 2030 och en god ekonomisk hushållning. Regionplanens struktur utgår från Region Dalarnas styr- och ledningssystem samt övriga gällande policyer, strategier och program.

Grundläggande är att visa ekonomiskt ansvarstagande och arbeta för att hålla nere kostnadsutvecklingen i verksamheterna. Om kostnadsutvecklingen hålls på en lägre nivå än intäkterna skapas ett reformutrymme. Detta resulterar i att Dalasangruppen kan göra investeringar som bland annat leder till bättre vård för skattepengarna.

God ekonomisk hushållning och att ha ordning på styrning och ledning är förutsättningar för en långsiktig hållbar utveckling. Det innebär att vi numera kan avsätta 400 miljoner kronor årligen till en fond för kommande pensionsutbetalningar. På så sätt undviker vi att skjuta ett stort åtagande framför oss som i värsta fall skulle drabba kommande generationer med stora besparingar.

Region Dalarna är länets i särklass största arbetsgivare med cirka 9 000 anställda och med en omsättning på drygt 12,5 miljarder kronor. Största delen av verksamheten handlar om hälso- och sjukvård till Dalarnas befolkning. Regionen har även ett brett utvecklingsuppdrag genom ansvaret för kollektivtrafik, kultur, bildning, hållbar utveckling, tillväxt, företagsutveckling och mycket mera. Allt detta är viktiga verktyg för att kunna utveckla Dalarna mot vår framtidsvision: Vi mår bra - i hela Dalarna!

Målområden

I Regionplanen beskrivs visionen, fyra målområden med effektmål samt ett antal specifika uppdrag som är styrande för nämnders och verksamheters målstyrningsprocesser. Verksamheterna ska i sin tur vidare forma, för verksamheten, lämpliga mål som leder till att uppdragen, effektmålen och visionen uppnås. Målen ska utvärderas systematiskt och i respektive verksamhetsplan ska målens nyckeltal anges, samt hur målen ska formas, mätas och följas upp. Mål och aktiviteter ska finnas tillgängliga i Ledningsportalen.

Region Dalarnas målområden är:

- 1. Medborgare**
- 2. Medarbetare och Ledarskap**
- 3. Hållbar utveckling**
- 4. Digitalisering**

1. Medborgare

Alla människors lika rätt och okränkbara värde är utgångspunkten för Region Dalarnas verksamhet.

Människor i Dalarna ska känna trygghet i att det finns hjälp att få när man behöver den. Nära till hands. Hälso- och sjukvården ska vara effektiv, pålitlig och hålla hög kvalitet. Patientnämndens arbete bidrar till kvalitetsutveckling och en ökad patientsäkerhet. Det civila samhället ska tas till vara, exempelvis ska socialt företagande främjas. Utbyggd tågtrafik kombinerat med en genomtänkt regional busstrafik ger människor ökade möjligheter att välja bostadsort och arbetsplats. Kultur och bildning ska vara tillgänglig i hela länet och bidra till demokratisk utveckling. Genom att förebygga, utreda och behandla tand-sjukdomar, symptom och skador ska Folktandvården genom sitt arbete bidra till en god tandhälsoutveckling på lika villkor för befolkningen i Dalarna. Alla människor ska mötas med respekt och ges möjlighet att själva ta ansvar för och påverka sina liv. För såväl individ som samhälle är det av stor vikt att folkhälsan förbättras.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål (önskvärd effekt av aktiviteterna):

- Ökad närhet i hela Dalarna
- Ökad kvalitet
- Att kunna leva ett långt och lyckligt liv i Dalarna

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mätbara mål som leder till höjd kvalitetsnivå avseende effektmålen så att regionplanen nås och vi närmar oss visionen. Nyckeltal för målen arbetas fram per styrelse och nämnd och fastställs i november 2021.

2. Medarbetare och Ledarskap

Region Dalarna ska vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare. Långsiktighet krävs i arbetet med att behålla, rekrytera och utveckla medarbetare. Medarbetarskapet behöver utvecklas och särskilt fokus behöver sättas på ledarskapsutveckling. Det är viktigt att vi trivs på arbetet. Vi har en god arbetsmiljö som vi dock kontinuerligt arbetar med att förbättra. Vi ska skapa arbetsplatser där medarbetarna stannar kvar och utvecklas. Ett gott ledarskap är nyckeln till framgång.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål (önskvärd effekt av aktiviteterna):

- Ökad trivsel på jobbet
- Ökad fast bemanning - minskat beroende av hyrpersonal
- Bättre stöd vad gäller medarbetarskap och ledarskap

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mätbara mål som leder till höjd kvalitetsnivå avseende effektmålen så att regionplanen nås och vi närmar oss visionen. Nyckeltal för målen arbetas fram per styrelse och nämnd och fastställs i november 2021.

3. Hållbar utveckling

Dalarna ska ha en hållbar utveckling ur de tre perspektiven social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Det ska vara självklart att kunna leva på sin lön och ha ett arbete att gå till. Företagarna ska uppleva att näringslivsklimatet är gott. Region Dalarna och Dalarnas kommuner ska ha goda samverkansformer som säkerställer en positiv utveckling som kommer dalfolket till del.

För att lösa kompetensförsörjningen och våra behov av transporter krävs en förbättrad och förstärkt infrastruktur.

Region Dalarnas negativa miljöpåverkan måste minska och hållbarhetsarbetet ska bidra till att få bort gifter och utsläpp från fossila bränslen. Den mat vi äter ska vara sund, säker och inte komma från djur som behandlats med antibiotika i tillväxtsyfte. Region Dalarna har ett stort miljöansvar och behöver ta medvetna beslut vid inköp och upphandling av material, transporter, livsmedel, med mera.

En välordnad och god ekonomi är en förutsättning för att klara den utveckling som krävs sett till regionens demografiska utmaningar. Styr- och ledningssystem behöver utvecklas så att det blir enkelt för verksamheterna att hålla kostnadsutvecklingen nere.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål (önskvärd effekt av aktiviteterna): Minskad miljöpåverkan

- Starkare ekonomi
- Bättre infrastruktur i hela Dalarna

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mätbara mål som leder till höjd kvalitetsnivå avseende effektmålen så att regionplanen nås och vi närmar oss visionen. Nyckeltal för målen arbetas fram per styrelse och nämnd och fastställs i november 2021.

4. Digitalisering

Digitalisering är en stor utmaning för Region Dalarna men också en stor möjlighet. Tillgången till den digitala infrastrukturen behöver fortsätta att byggas ut i hela länet. Rätt använd bidrar digitaliseringen till att öka närhet och service, trots stora avstånd. Digitalisering kan också bidra till ett ökat självbestämmande och demokratiskt deltagande. Det ska vara lätt att vara digital såväl inom Region Dalarna som i länet.

Under planperioden kommer särskild vikt att läggas vid att mäta och följa upp hur regionens samtliga verksamheter arbetar med följande effektmål (önskvärd effekt av aktiviteterna):

- Ökad demokrati och ökat inflytande
- Ökad produktivitet och effektivitet
- Modernisering av arbetsmetoder

Varje nämnd ges i uppdrag att formulera mätbara mål som leder till höjd kvalitetsnivå avseende effektmålen så att regionplanen nås och vi närmar oss visionen. Nyckeltal för målen arbetas fram per styrelse och nämnd och fastställs i november 2021.

Mål- och resultatstyrning i styr- och ledningssystemet

Regionens styrmodell innebär att styrningen sker via mål- och resultatstyrning, uppdrag och budget för att rikta organisationen åt ett visst håll. Styrmodellen ska hjälpa till att effektivisera verksamheten och att hålla ihop den komplexa organisationen. Regionens samtliga verksamheter ska bidra till att direkt eller indirekt skapa nytta för medborgarna och förverkliga Dalasamverkans vision: Vi mår bra – i hela Dalarna.

Regionplanen är regionens viktigaste styrande dokument. Den samlade styrningen ska utgå från regionplanen och andra dokument underordnas. Det innebär att andra dokument endast i mycket begränsad omfattning ska innehålla separata mål.

Politisk organisation och styrning

Regionfullmäktige

Regionfullmäktige är Region Dalarnas högsta beslutande församling. Regionfullmäktige fattar beslut i strategiska och övergripande frågor såsom ekonomi, budget, skattesats, avgifter, mål och riktlinjer för verksamheten. Regionfullmäktige ger Regionstyrelsen och nämnderna i uppdrag att genomföra och verkställa vad som anges i denna Regionplan.



Regionstyrelsen

Regionstyrelsen har uppsiktsplikt och det övergripande ansvaret för att arbetet ute i nämnderna bedrivs enligt de mål och de uppdrag som fullmäktige har fastställt. Styrelsen bereder ärenden som ska tas upp i regionfullmäktige. Styrelsen ansvarar för att budgeten hålls och följs upp och att regionfullmäktiges beslut genomförs. Man ansvarar dessutom för miljö och säkerhet inom regionen. Regionstyrelsen har även det övergripande arbetsgivaransvaret.

Regionstyrelsen styr och ansvarar för Regionstyrelseförvaltningen och Finansförvaltning. Regionstyrelseförvaltningen stödjer regionens övergripande förtroendemannaorganisation, tjänstemannaledning och samtliga verksamheter. Från Regionstyrelseförvaltningen sköts också delar av regionens externa engagemang.

Covid-19-pandemin har visat på vikten av att kunna vara digital i hela Region Dalarna. Genom att verka för att fler möten kan hållas digitalt minskar resandet och arbete och möten blir mer effektiva.

Under 2021 trädde en ny arbetstidsmodell och satsning på sjuksköterskor inom 24/7-verksamhet i kraft. Nu går Dalasamverkan vidare och tar initiativ till ett undersköterskelyft vars mål är att bättre ta tillvara undersköterskornas kompetens och erfarenhet. Undersköterskornas möjlighet till utbildning och kompetensutveckling ska stärkas. I dialog med facken ska även andra yrkesgruppers arbetsmiljö och kompetensutveckling ses över.

Region Dalarnas vårdproduktion i form av genomförda besök och operationer behöver öka för att vårdköerna ska kunna kortas. Även innan Covid-19-pandemin klarade Region Dalarna inte av vårdgarantins mål för flera diagnoser. Patienterna har rätt till en vård av hög kvalitet inom vårdgarantins tidsgränser. Nuvarande resurser behöver användas bättre och mer effektivt för att korta köerna.

Med konkurrenskraftiga företag och hållbara metoder kan livsmedelsproduktionen i länet öka och ge smakrika och hälsosamma livsmedel som skapar

sysselsättning, hållbar tillväxt och en levande landsbygd för nuvarande och kommande generationer i hela Dalarna. I enlighet med Region Dalarnas Livsmedelsstrategi ska ett kompetenscenter för gröna näringar startas i Dalarna tillsammans med övriga intressenter i Livsmedelsstrategin. Finansiering sker från medel avsatta för tillkommande satsningar.

Dalasanverkan tillför en pott på 50 miljoner kronor för att finansiera kommande satsningar och reserverar dessutom 165 miljoner kronor i en utvecklingsspott, avsatta medel som ska gå till särskilda satsningar.

Tillkommande satsningar:

- Familjecentraler
- Vårdnära service
- Framtidens vårdinformationsstöd, FVIS
- Svenskt ambulansflyg
- Ambulans Djurås/Hedemora
- Nyanlända barn
- Beredskapslager
- Kvinnofridssatsning
- Förlossningssatsning
- Utredning införande av akutdrönare
- Utredarkompetens vid införande av BUP Vårdval samt av LOV Allmäntandvård till barn och unga vuxna, 3–23 år samt tandvårdsstöd till Vårdvalsenheten.
- Kompetenscenter Gröna näringar

30 miljoner kronor reserveras under Finansförvaltningen att gå till prisökningar, som överstiger 1,85 procent utöver index, inom kollektivtrafikförvaltningen.

Regionstyrelsen får en tillfällig ramhöjning på 7,5 miljoner kronor år 2022 att gå till budgetanpassning.

Regionfullmäktige uppdrar till Regionstyrelsen i egenskap av styrelse att:

- Tillse att samtliga nämnder upprättar en budget och verksamhetsplan, med utgångspunkt i Regionplanen, som anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i november 2021.

Regionfullmäktige uppdrar till Regionstyrelsen i egenskap av driftsnämnd att:

- Upprätta en budget och verksamhetsplan, med utgångspunkt i Regionpla-

nen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.

- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetaren.
- Det ekonomiska resultatet ska vara minst 2 procent år 2022 och 2023-24 av skatter och generella statsbidrag.
- Ta fram ett reglemente kring idéburet offentligt partnerskap, IOP.
- Utredda hur Region Dalarnas behov av tolktjänster ska säkerställas.
- Uppdrag att via FRID ta fram en ny likabehandlingspolicy/plan/strategi.

Regionstyrelsens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Tillse att styrelse och nämnder håller sig till fastslagen budget och att åtgärder vidtas när så inte sker.
- Tillse att följsamheten till avtal, policy och överenskommelser är god inom hela Region Dalarna.
- Sjukfrånvaron ska minska i Region Dalarna med 1 procentenhet jämfört med 2019 (då 2020 och 2021 års statistik inte är jämförbar på grund av den då rådande pandemin).
- I högre utsträckning använda förenklat upphandlingsförfarande och höja gränsen för detsamma i syfte att kunna genomföra mer hållbara inköp som främjar det lokala näringslivet.
- Tillse att fullgoda digitala möten kan hållas i Region Dalarna.
- Ta fram en uppföljningsmodell för de ekonomiska konsekvenserna av vårdskador så att dessa kan belysas ur ett ekonomiskt perspektiv.
- Arbeta med utvecklingen av Regionens medarbetare och en attraktivare arbetsmiljö.
- Förbättra arbetet med att stödja och främja ett gott ledarskap.
- Bli bättre på att rekrytera, behålla och vidareutbilda medarbetarna.
- Medarbetarna ska ha en god arbetsmiljö och den ska återkommande mätas.
- Dalasamverkan har som målsättning att göra sig oberoende av hyrpersonal och ska därför ta fram en handlingsplan för hur kostnaderna ska minska för hyrpersonal.

- Utveckla den individuella lönesättningen.
- Säkerställa att utvecklingen av det hälsofrämjande arbetet fortsätter.
- Fortsätta arbetet med att öka primärvårdens andel av de totala resurserna för Hälso- och sjukvården över tid.
- Arbeta vidare med bemötandefrågor enligt diskrimineringslagens sju grunder.
- Ansvara för utveckling av budgetprocessen.
- Utreda om regionen i högre omfattning kan använda finansieringsmodellen anslagsfinansiering för en bättre ekonomistyrning.
- Utveckla och tydliggöra investeringsprocessen vad gäller den politiska påverkan på utredning, finansiering, beslut och igångsättningstillstånd.
 - Igångsättningstillstånd ska krävas vid investeringar som överstiger 10 miljoner kronor.
 - Investeringsbudgeten ska vara långsiktig och omfatta minst 5 år.
- Investeringspolicyn ska revideras.
- Kontinuerligt arbeta med att effektivisera och utveckla de administrativa stödfunktionerna.
- Upprätta riktlinjer för hur projekt upprättas, beviljas och följs upp inom regionen där sådana riktlinjer fortfarande saknas.

a) Hållbarhetsberedningen

Hållbarhetsberedningen bedriver utvecklingsarbete och bereder hållbarhets- och folkhälsofrågor i Region Dalarna. Fokus är på miljö- och hälsofrågor. Hållbarhetsberedningen belyser ekonomiska frågor när det handlar om mål och prioriteringar utifrån Agenda 2030. Beredningen har initiativrätt till Regi-



onstyrelsen men inte någon egen beslutanderätt. Folkhälsofrågorna kommer att beredas i samarbete med Hälso- och sjukvårdsnämnden och Tandvårdsnämnden. I dessa frågor ska också Hållbarhetsberedningen samverka med Valförbörädet.

Det nya hållbarhetsprogrammet för Region Dalarna utgör utgångspunkt för beredningens arbete. Beredningen kommer under året att internt ta fram utbildningsmaterial om det nya programmet. Beredningen kommer därefter att arbeta med information, utbildning och implementering av det nya programmet såväl som de redan befintliga styrdokumenterna Agenda 2030 och Hållbarhetspolicyn.

Vilka långsiktiga effekter Coronapandemin får på folkhälsan är ännu oklart. Beredningen ska löpande uppmärksamma hur pandemin påverkar och förväntas påverka folkhälsan i Dalarna.

Många kemikalier används och sprids. Spridningen av giftiga kemikalier måste fortsatt begränsas.

Dalasaamverkanens mål är att minska utsläppen av växthusgaser med 75 procent år 2030, utifrån 2018 års utsläppsnivå. Beredningen arbetar för att detta mål ska uppfyllas.

Mer av regionens fordonsskott ska i framtiden gå på el. Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser och övriga giftiga utsläpp behöver intensifieras.

Beredningen ska fortsätta att belysa hur avfallsmängden kan minska. Det ska vara lätt att göra rätt. Det behövs platser med ökad källsortering för att underlätta avfallshantering. Engångsartiklar kan i vissa fall ersättas med flergångsartiklar där säkerhet och hållbarhetsaspekten är vägledande.

Hållbarhetsberedningen uppdras att under planperioden:

- Utbilda om och implementera hållbarhetsprogrammet.
- Minska matsvinnet med minst 50 procent.

Hållbarhetsberedningens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Sträva efter att regionens fordon drivs med fossilfritt bränsle.
- Belysa hur avfallsmängden inom regionen kan minskas, samt hur rutiner för återbruk och återvinning kan utformas.
- Se över hur engångsartiklar kan fasas ut och ersättas.
- Revidera resepolicyn för personalen så att den starkare ska styra mot hållbara resesätt.

b) Vårdvalsberedningen

År 2009 fattade Riksdagen beslut om ett obligatoriskt införande av lagen om valfrihetssystem (LOV) inom primärvården. Lagen om vårdval inom primärvården stödjer denna ambition genom att leda till ett breddat vårdutbud och förbättrad kvalitet och tillgänglighet. Idag drivs fem av regionens 28 vårdcentraler i privat regi i enlighet med LOV.

I Region Dalarna har valfrihetssystemet hittills benämnts Hälsoval Dalarna. För att tydliggöra syftet med lagen kommer det dock att ske ett namnskifte, från Hälsoval till Vårdval. Sålunda kommer Hälsovalsberedningen döpas om till Vårdvalsberedningen från den 1 januari 2022.

Beredningen ska utreda hur vårdvalsuppdraget kan förbättras genom att i de fall det är möjligt ha olika nivåer av vårdcentralsuppdrag och vad uppdragen skall innehålla. Syftet är att möjliggöra ett större utbud och en större mångfald av vårdgivare även på mindre orter.

Vårdvalsensheten kommer att under år 2021 förbereda sig inför ett utökat uppdrag, då LOV Allmäntandvård till barn och unga vuxna, 3-23 år samt tandvårdsstöd, flyttas från Tandvårdsnämnden till Vårdvalsensheten från den första januari 2022. Utöver detta tillkommer LOV-uppdraget för Barn- och ungdomspsykiatri som fullmäktige förväntas besluta om under 2021 och som ska träda i kraft den 1 januari 2022.

Under 2021 utökades Hälsovalets ekonomiska ram med 20 miljoner kronor i syfte att stimulera till ökad tillgänglighet och utökade öppettider på vårdcentralerna. Detta kvarstår under 2022.

Vårdvalsberedningen uppdras att under planperioden:

- Utreda olika varianter av vårdvalsavtal, med olika innehåll i vårdcentralsuppdraget.
- Utreda hur vårdval kan utvecklas i syfte att premiera fast läkarkontakt och kontinuitet i primärvården, särskilt för de mest sköra äldre inom äldreomsorgen.
- Hälsovalsberedningen byter namn till Vårdvalsberedningen från den 1 januari 2022.

Vårdvalsberedningen pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Detta uppdrag kommer att bockas av listan när det anses vara uppfyllt.

- Förbättra ersättningssystemet för hälsoval så att det blir attraktivt för fler att etablera vårdcentraler och andra mottagningar.

c) Forskningsberedningen

Forskningsberedningen i Region Dalarna svarar för att säkerställa att forskning, högre utbildning och innovation ligger i framkant, såväl gällande Hälso- och sjukvården som andra verksamheter i Region Dalarna.

Det är viktigt att innovationer och forskningsresultat på ett säkert sätt kan tas tillvara och genomföras.

För att kunna granska om prioriteringar implementeras och de medicinska insatserna medför förbättrad hälsa och förhöjd livskvalitet behöver Region Dalarna utveckla forskningsberedningen till att även vara ett råd för prioriteringar inom hälso- och sjukvården.

En intern innovationssluss behöver utvecklas för att samla in, ta vara på och utvärdera nya idéer som uppkommer internt bland medarbetarna i regionen.

Under 2022 satsar Dalasamverkan 10 miljoner kronor för att generellt stärka forskningen i Region Dalarna, bland annat genom en satsning på strategiska tjänster som kombinerar forskning med kliniskt arbete. Till exempel ska en sådan tjänst inrättas i Ludvika för att utveckla kunskaper som bidrar till en bättre vård av äldre och de sjukdomar som hör ihop med åldrande.

Forskningsberedningen uppdras att under planperioden:

- Följa och belysa Regionens prioriteringsarbete.
- Särskilt följa implementeringen av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp enligt Sveriges Kommuner- och Regioners definition.
- Verksamhetsnära forskning ska vara prioriterat.
- Inrätta ett införande- och prioriteringsråd i samarbete med Hälso- och sjukvårdsnämnden.
- En intern innovationssluss behöver utvecklas för att samla in, ta vara på och utvärdera nya idéer som uppkommer internt bland medarbetarna i regionen, där så är möjligt i samverkan med externa aktörer.



Forskningsberedningens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Följa implementeringen av kunskapsstyrningsarbetet.
- För regionstyrelsens räkning särskilt belysa kvalitetsfrågor
- Stimulera etablering av forskning inom regionens verksamheter och framväxten av entreprenörer inom Hälso- och sjukvården i anslutning till regionens lasarett.

d) Beredningen för Dalarnas utveckling

Beredningen för Dalarnas utveckling (BDU) är ett samverkansorgan mellan länets kommuner och Region Dalarna i gemensamma utvecklingsfrågor och i genomförandet av Dalastrategin. Ett gemensamt agerande för Dalarnas bästa ska åstadkommas i balans med den kommunala och regionala självstyrelsen.

Beredningens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

- Utveckla samverkan med kommunerna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Människor i Dalarna ska känna trygghet i att det finns hjälp att få när man behöver den. Nära till hands. Det ska finnas stor valfrihet med flera aktörer och alla patienter ska erbjudas en fast läkarkontakt. Kvaliteten är viktigast, inte driftsformen. Hälso- och sjukvården ska vara effektiv, pålitlig och hålla hög kvalitet. Hälso- och sjukvårdsnämnden har ett särskilt ansvar att uppmärksamma och följa hälso- och sjukvårdens behov och utveckling.

Fortfarande pågår spridningen av corona-viruset och hälso- och sjukvården har sedan första kvartalet 2020 varit hårt prövad. Effekterna och konsekvenserna kommer vi att få leva med under en lång tid. Än pågår smittspridningen och människor insjuknar i covid-19. Det är avgörande att en stor del av befolkningen blir vaccinerade. Vårdens resurser har fått ställa om till att klara av att behandla svårt sjuka covid-patienter, och vårdköerna har byggts på. Att hantera all vård som har fått anstå till följd av corona-smittan kommer att vara en av de största utmaningarna för hälso- och sjukvården inom de närmaste åren.

Det är därför angeläget att hälso- och sjukvården kraftsamlar för att öka produktionen och tillgängligheten för att bättre kunna omhänderta patienter och för att fler ska kunna få sin operation eller behandling. Men den som vill och behöver ska få hjälp att söka sig till annan vårdgivare. I Region Dalarna tar vi hand om patienten hela vägen genom vårdkedjan. En förstärkt ledningsorganisation har tillskapats för detta ändamål.

I Dalarna ska alla kvinnor och deras familjer känna sig trygga hela vägen – före, under och efter graviditet. Det går inte att blunda för utmaningarna med långa avstånd i Dalarna. Många har en lång resväg till förlossningen

i Falun, vilket är den enda utbudspunkten. Under 2021 beslutades om en handlingsplan som innebär ett antal åtgärder i syfte att förbättra vården så att kvinnor i hela Dalarna känner tillit och trygghet och har möjlighet att påverka genom hela vårdkedjan. Det handlar bland annat om en förstärkning på specialistmödravården vid Mora lasarett, en särskild satsning på gravida med förlossningsrädsla, förlängd och förstärkt eftervård samt en utökning av antalet platser på patienthotellet i Falun och tillskapande av ett patienthotell i Mora.

Den nära vården måste förstärkas och arbetet med God och Nära vård syftar till just detta. Det är en omställning som omfattar hela hälso- och sjukvården samt även alla kommunerna. Vårdcentralernas roll stärks i omställningen till en närmare vård genom ett utökat samarbete med sjukhusvården och den kommunala vården och omsorgen. Den medicinska utvecklingen ger idag möjlighet att flytta avancerad vård från sjukhusen till öppenvårdsmottagningar, vårdcentraler eller i hemmet hos patienten. Men den rörelsen gör sig inte av sig självt utan ställer högre krav på ledarskapet. Det ska också vara möjligt för entreprenörer att öppna specialistmottagningar utanför sjukhusen och därmed kunna bidra till ett ökat vårdutbud och därmed kortare köer för patienterna.

Vården för de mest sköra och äldre patienterna måste förbättras. Tillgång till läkare och en högre medicinsk kompetens i äldreomsorgen måste säkerställas och utökas. Mobila team kan ge vård i hemmet, både från vårdcentralen och från sjukhuset om det behövs. Det handlar också om tillgång till närsjukvårdsplatser för de som har långt till sjukhus men som behöver observation under en kortare tid för att kunna återgå till att bo hemma och slippa läggas in på



sjukhus. Utbyggnaden av mobila team behöver fortsätta i hela Dalarna i samverkan med kommunerna.

Psykisk ohälsa är en av våra stora folksjukdomar. Vårdcentralerna måste stärka sin roll som första linjens vård för såväl vuxna som barn och unga. En förstärkning av första linjen är nödvändig för att få bort köerna till barn- och ungdomspsykiatri. Tillskapandet av familjecentraler i länets alla kommuner är en viktig del i detta liksom en samlad barn- och ungdomshälsa. Arbetet med att till skapa fler familjecentraler fortgår och hittills har avsiktsförklaringar tecknats med ytterligare fyra kommuner om start av nya familjecentraler. Det akuta omhändertagandet vid psykisk sjukdom ska fortsatt utvecklas.

Corona-pandemin har satt ljuset på behovet av att stärka barns och ungas trygghet och frihet från våld i hemmet. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem. Hälso- och sjukvården har ett mycket viktigt ansvar att upptäcka och dokumentera våldsutsatthet, men även att hänvisa vidare och tillse att det då finns vård och behandling både för den som blivit utsatt och för den som utsätter. Inte sällan är psykisk ohälsa, missbruk, arbetslöshet eller sjukdom faktorer som påverkar och samspelar i dessa sammanhang. Faktorer som går att påverkas. Därför görs en särskild kvinnofridsatsning där samverkan söks med kommunerna och andra aktörer i syfte att förstärka de lokala och regionala insatserna på detta område.

Vårdcentralerna fortsätter att öka tillgängligheten med till exempel ett utökat öppethållande på kvällar och helger, drop-in-mottagning eller liknande. Det ska finnas tillgänglig vård oavsett när man blir sjuk. Det måste också vara möjligt för den vårdcentral som vill kalla sina patienter, t ex till cellprovtagning, på kvällar och helger att kunna göra så. Eventuella hinder för att möjliggöra detta måste undanröjas.

Region Dalarna ska ligga i framkant inom e-hälsa för att öka tillgängligheten samt underlätta för patienter och medarbetare. Digitaliseringen av hälso- och sjukvården påskyndas genom fortsatt utbyggnad av vårdappen Min vård. Alla verksamheter ska erbjuda digital tidsbokning.

För en fortsatt god och jämlik hälso- och sjukvård, med hög effektivitet och kvalitet är det viktigt att resurserna används på rätt sätt. Samtliga verksamheter behöver kontinuerligt ses över och det behöver göras prioriteringar inom medicinsk teknik, läkemedel, bemanning, lokaler och personalens arbetsuppgifter. Arbetet med produktionsplaner som påbörjats 2021 fortsätter för att säkerställa att samtliga resurser används på bästa möjliga sätt för patienterna och medarbetarna.

Arbetet med att breddinföra Vårdnära service fortsätter som ett led i strävan att frigöra tid för vårdpersonal att ägna sig åt att just vårda. Det är en fråga om verksamhetsutveckling i vården som syftar till en förbättrad bemanning då personalen får arbeta på toppen av sin kompetens, vilket innebär en ökad vårdkvalitet.

I Dalarna arbetar vi aktivt för att människor inte ska bli sjuka. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet stärker människor så att fler kan leva ett långt och lyckligt liv. För att lyckas med det förebyggande arbetet krävs ett tätare

samarbete med civilsamhället och kommunerna. Satsningen på ökad rörelse i skolan tillsammans med kommunerna är ett långsiktigt åtagande för regionen. Dalasamverkan ser också positivt på tillskapandet av så kallade Fontänhus då det visat sig vara en mycket bra verksamhet för att få människor ur utanförskap.

Den ofrivilliga ensamheten är ett stort samhällsproblem som under lång tid har ökat, särskilt bland äldre. Det ökar risken för depression och har en allmänt negativ påverkan på hälsan. I samarbete med kommunerna kan vi vara en kraft mot ensamheten. Ett samarbete med kommunerna är också viktigt för att tillse en sammanhållen vård för de mest sjuka och sköra patienterna, till exempel personer med demenssjukdom.

Under 2024 ska Region Dalarna ha Sveriges bästa ambulans. Den utredning som presenterade sina förslag i april 2021 visade att en annan driftform inte skulle höja kvaliteten. Däremot pekade utredningen på vissa förbättringsområden. För att korta utryckningstiderna och få till en bättre geografisk täckning behövs dagambulanser på fler strategiska platser i Dalarna. Uppföljningen av kvalitet och effektivitet behöver förbättras.

Vi ser en utveckling med fler äldre med fler sjukdomar. Under Corona-pandemin har det blivit tydligt att vi behöver öka vår kompetens och även antalet medarbetare med rätt kunskap kring äldres sjukdomar. Det är därför angeläget med ett brett kompetenslyft för att öka kunskapen om äldre med flera sjukdomar. I linje med det vill Dalasamverkan etappvis bygga upp ett äldre-medicinskt centrum i Ludvika med forskartjänster kring äldres sjukdomar.

Sömnen påverkar allas liv. En god sömn gör att man kan prestera och må bättre medan dålig sömn kan medföra hälsorisker och följsjukdomar. Sömnlaboratoriet vid Avesta lasarett finansieras idag delvis av höga avgifter från CPAP-maskiner, en ordning som måste förändras. Sömnlab bör i likhet med annan hälso- och sjukvård finansieras med budgeterade ramanslag och tillförs därför 10 miljoner kronor för 2022.

Hälso- och sjukvårdsnämnden tillförs 25 miljoner kronor till läkemedel. Från år 2022 kommer nämnden ha en sammanslagen ram som ersätter de tre uppdelningarna i regionbidrag, förmånläkemedel och högspecialiserad vård.

Regionfullmäktige uppdrar till hälso- och sjukvårdsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till Regionstyrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetaren.
- Genomföra handlingsplanen för förstärkt förlossningsvård i hela Dalarna.
- Korta utryckningstiderna för ambulansens akuta utryckningar där de idag är som längst genom att bland annat placera dagambulans i Djurås och i Hedemora.

- Genomföra en Kvinnofridssatsning i samarbete med Dalarnas kommuner.
- Skapa ett brett kompetenslyft för att öka kunskapen om äldres sjukdomar och etappvis bygga upp ett äldre-medicinskt centrum i Ludvika.
- Utöka ramen för Sömnlab med 10 miljoner kronor för att införa en ny finansieringsmodell.
- Utredda hur det kan bli möjligt för entreprenörer att öppna specialistmottagningar utanför sjukhusen och därmed kunna bidra till ett ökat vårdutbud och därmed kortare köer för patienterna.

Hälso- och sjukvårdsnämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

- Förbättra tillgängligheten inom primärvården genom att fler vårdcentraler i vår egen regi erbjuder utökade öppettider under kvällar och helger, samt drop-in-tider.
- Förstärka valfriheten och tillgängligheten inom förlossningsvården och eftervården med syftet att skapa förutsättningar för säkrare och tryggare förlossningar.
- Öka andelen direkt patientarbete, samt produktiviteten inom sjukvården.
- Utredda hur resurser kan flyttas från sjukhusvården till primärvården, i linje med vad som avses i den nya primärvårdsreformen.
- Förstärka primärvårdens möjligheter att möta psykisk ohälsa hos barn, unga och vuxna i Dalarna, samt korta köerna till BUP.
- Bidra till att fler fontänhus kan starta i Dalarna.
- Uppdra till Hälso- och sjukvårdsnämnden att se över och vid behov förändra lednings-organisationen i syfte att öka effektiviteten och tydligheten inom hälso- och sjukvården.
- Breddinföra vårdnära service i samverkan med Servicenämnden och andra berörda aktörer.
- Att öka Region Dalarnas styrning och uppföljning av den högspecialiserade vården och förändra fördelningen av patienter till universitetssjukhusen.
- Konkurrensutsätta verksamheter för att utveckla kvalitet och tillgänglighet.
- Konkurrensutsätt delar av verksamheter som under lång tid inte klarat vårdgarantin.
- Utveckla den digitala vårdcentralen, Min vård, med fler funktioner och tjänster och förstärkt marknadsföring.
- Göra det möjligt att boka och omboka sin tid via webben.

- Fortsätt utveckla e-hälsa, tidsbokning på nätet, distansbesök genom digitala hälsorum och videosamtal.
- Utred hur tillgängligheten kan förbättras i hela Dalarna speciellt utanför centralorterna, genom exempelvis digitala hälsorum, mobila vårdteam och mindre vårdcentralfilialer.
- Införa fler mobila vårdteam i regionen, i samarbete med kommunerna, i syfte att förbättra omhändertagandet av de mest sjuka och sköra patienterna.
- Utred ambulanssjukvården med bedömningsbil, helikopter, IVPA, första hjälpen-larm och PRIO1-verksamheten.
- Det ska finnas minst en bröstkompressionsmaskin på varje ambulansstation.
- Sänka regionens kostnader för läkemedel.
- Påbörja arbetet med effektiviseringar inom områdena läkemedel, vård i egen regi/ökad vårdförsäljning samt minskat beroende av hyrpersonal.
- Se över möjligheten att utöka antalet platser på Patienthotellet i Falun och införa platser i anslutning till Mora lasarett.
- Erbjuder självtest för HPV-virus till dem som ej hör sammar kallelse för cellprovtagning på MVC.
- Låta ett eget rum inom slutenvården vara en målsättning och att inte behöva dela rum med det motsatta könet en självklarhet.
- Öppna familjecentraler tillsammans med kommunerna så att det finns minst en i varje kommun.



Regionala utvecklingsnämnden

Regionala utvecklingsnämnden ansvarar för den Regionala utvecklingsförvaltningen.

Kompetensförsörjning är en helt avgörande fråga för länets fortsatta utveckling och hållbar tillväxt. Regionala utvecklingsnämnden ska medverka i det strategiska arbetet med kompetensförsörjning och bidra till att rätt utbildningar förläggs till Dalarna så att arbetsmarknadens behov matchas.

Dalarna är Sveriges fjärde största exportlän och många företag agerar på en global marknad. Insatserna i miljö och klimatarbetet med anledning av EU:s program Green New Deal ska öka, vilket även ökar näringslivets konkurrenskraft. En avgörande faktor i omställningen till en klimatneutral ekonomi är tillgången på el.

För att stärka näringslivet krävs en bättre transportinfrastruktur där företag har goda förutsättningar att transportera varor och tjänster. Nämnden ska bidra till en modern och stärkt transportinfrastruktur som skapar förutsättningar för gods- och persontransporter med bra kopplingar till omvärlden. För att stärka kompetensen kring regionens infrastruktur tillförs 1 miljon kronor.

Samarbetet med Botniska korridoren och Mälardalsrådet vidareutvecklas i syfte att stärka infrastrukturen i Dalarna. Dalabanan möjliggör expansion inom näringslivet och ger skjuts åt besöksnäringen. Att arbeta för att korta restiden på Dalabanan och ombyggnation av hela E16-sträckan är prioriterat.

Även bredbandsutbyggnad och digitala miljöer ska utvecklas i hela Dalarna liksom regionens samverkan med kommunerna kring samhällsplaneringsfrågor.

En väl fungerande samverkan och dialog på lokal, regional, nationell och EU-nivå är nödvändig. Regionala utvecklingsnämnden ska arbeta för en vidareutvecklad dialog mellan regionen, andra regioner och länets kommuner samt även samverka med statliga myndigheter, där länsstyrelsen och Högskolan Dalarna ska prioriteras.

Nämnden ska samverka med relevanta aktörer såsom näringsliv, företagande och innovatörer för att företräda regionala intressen och utveckla länets attraktivitet. Nämnden ska ta initiativ, leda, samordna och koordinera utvecklingsprocesser i länet.

Det direkta regionala utvecklingsarbetet med företagsinriktade insatser genomförs av en rad aktörer i Dalarna. För att uppnå ökad effektivitet ska organiseringen av det direkta regionala utvecklingsarbetet vidareutvecklas i dialog med berörda aktörer. Dalasamverkan satsar därför 5 miljoner kronor år 2022 för detta ändamål.

Det civila samhället ska tas till vara, exempelvis ska socialt företagande främjas. Varumärkesarbetet är viktigt för att öka länets attraktivitet. Ungdomars och äldres situation ska särskilt uppmärksammas.

Regionfullmäktige uppdrar till regionala utvecklingsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till Regionstyrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetaren.
- Tillsammans med Kultur- och bildningsnämnden skapa förutsättningar för att kunna nyttja de regionägda folkhögskolorna för uppdragsutbildning inom bristyrken och språk
- Bidra till utveckling av klimatneutral energiförsörjning och ökad tillgång på el
- Vidareutveckla samverkan med kommunerna kring infrastruktur- och samhällsplanering
- I dialog med berörda aktörer vidareutveckla organiseringen av det direkta regionala utvecklingsarbetet.
- Stärka samverkan med regionala aktörer i syfte att attrahera resurser för forskning, innovation och transnationella samarbeten.

Regionala utvecklingsnämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Bidra till en förbättrad matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft samt en ökad andel efterfrågestyrda utbildningar, som svarar upp emot arbetsmarknadens krav på kompetens. Samverkan med kommunerna vidareutvecklas.
- Arbeta fram en länsplan för transportinfrastruktur för ett ökat antal infrastrukturinvesteringar i Dalarna. Kortare restid på Dalabanan prioriteras särskilt. Kommunikationerna till norra Dalarna ska ligga i linje med näringslivets utveckling och behov.
- Utveckla samverkan med Kollektivtrafiknämnden
- Verka för att alla i Dalarna ska få tillgång till en bredbandsuppkoppling.



Kollektivtrafiknämnden

Utbyggd tågtrafik kombinerat med en genomtänkt regional busstrafik ger människor ökade möjligheter att välja bostadsort och arbetsplats. Ett mål är att kunna erbjuda en attraktivare kollektivtrafik. Resandet med färdtjänst och sjukresor påverkar varandra. En bättre samordning av dessa tjänster är nödvändig för att kunna förbättra servicen och skapa en mer effektiv organisation. Det pågår ett arbete med att ta fram ett trafikförsörjningsprogram som kommer att tydliggöra kollektivtrafikens inriktning de kommande åren.

Trafikplaneringen bör involvera kommunerna på ett tillfredsställande sätt. Arbetet med intern styrning och kontroll, arbetsmiljö och interna rutiner ska fortsatt stärkas. Med en QR-kodläsning kan digitala kallelser och bussbiljetter skickas ut till patienten/resenären vilket kommer att förbättra kvaliteten och effektivisera arbetet. Arbetet med att minska utsläpp av växthusgaser och skadliga partiklar från vår fordonsflotta fortsätter.

Dalabanan är länets högst prioriterade stråk men tågsträckan söder om Borlänge är den sämst trafikerade av samtliga stråk. Det behöver därför satsas på ökad trafik på stråken söder om Borlänge ned mot Sala och Västerås.

Som ett led i att fler ska åka kollektivt – exempelvis pendla till studier eller arbete - gör Dalasamverkan en extra satsning på 8 miljoner kronor för att utöka kollektivtrafiken, inte minst för att stärka tågtrafiken på Dalabanan.

Regionfullmäktige uppdrar till kollektivtrafiknämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetarna.
- Ge kollektivtrafikförvaltningen i uppdrag att utreda och ge förslag hur på kollektivtrafiken väsentligt kan sänka utsläppen av växthusgaser och skadliga partiklar.
- Upprätta en långsiktig plan för mer trafik med tåg på sträckan söder om Borlänge ned mot Sala och Västerås.

Kollektivtrafiknämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021.

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Förbättra tillgängligheten genom att göra det möjligt att boka färdtjänstresor digitalt.
- Införa timmestrafik på Dalabanan från 2021 på sträckan Borlänge - Mora.
- Ansvara för att processen med trafikplanering involverar kommunerna på ett tillfredsställande sätt.
- Se över och utveckla det gemensamma skolskjutsreglementet tillsammans med kommunerna.

- Arbeta fram en hållplatsstrategi.
- Färdigställa trafikförsörjningsprogrammet i samverkan med RUN (fastställs av fullmäktige).
- Införa en digital kodläsare som gör det möjligt att skicka ut digitala kallelser och biljetter som buss- och tågbiljett.

Kultur- och bildningsnämnden

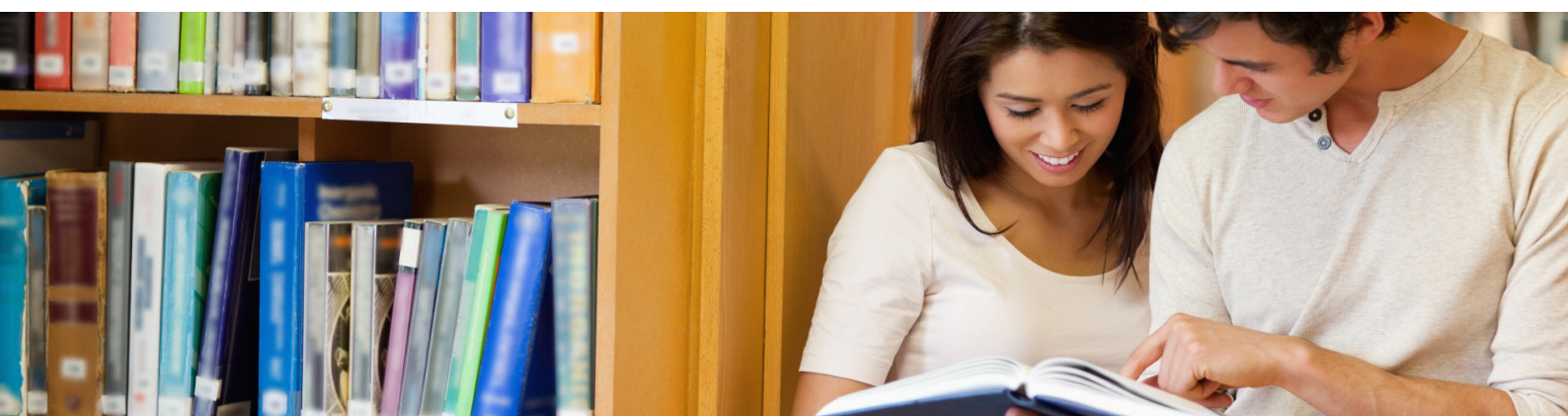
Med yttrandefriheten som grund ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft som även tar vara på det kulturella arvet. Kultur och bildning ska vara tillgänglig i hela länet och bidra till demokratisk utveckling.

Coronapandemin är ett hårt slag mot kulturlivet och bildningsverksamheter i Dalarna. De statliga publikbegränsningarna för att stoppa smittspridning har varit i det närmaste ett näringsförbud för många kulturverksamheter. De ekonomiska effekterna är omfattande. Under 2020/21 beslutade nämnden att, med anledning av pandemin, inte återkräva utbetalda medel för verksamheter som kunnat skjutas upp eller ställas om. Utöver det omfördelades 500 tusen kronor till en särskild utlysning för att stödja det fria kulturlivet. Liknande omfördelning av resurser har skett inom de flesta av Region Dalarnas kulturverksamheter. Region Dalarna ger krisstöd till regional kultur under 2021.

En filmfond ska upprättas för att fler filminspelningar ska förläggas till Dalarna, vilket bidrar till ökad sysselsättning, attraktivitet och besöksnäring. 3 miljoner kronor reserveras per år under perioden 2022 – 2024 som startkapital. Ytterligare finansiering tillkommer från kommuner i Dalarna.

Dalapop är ett resurs- och produktionscentrum för populärmusik från Dalarna. De stöttar och hjälper artister, band, producenter, arrangörer och andra inom musikbranschen med tips, rådgivning och personella eller ekonomiska stöd. Verksamheten har bedrivits i projektform. Dalasamverkan reserverar sammanlagt 1 miljon kronor så att verksamheten kan permanentas. Samarbetet med kommunerna och andra aktörer gällande läsfrämjande insatser ska utvecklas. Den språkliga utvecklingen påverkar barns hälsa, skolgång och långsiktiga chanser.

Dalasamverkan önskar nyttja de regionägda folkhögskolorna för uppdragsutbildningar inom bristyrken och språk. Folkhögskolorna i Dalarna genomför redan idag utbildningar inom bristyrken, men det finns kapacitet på de regionägda folkhögskolorna att åta sig uppdragsutbildning inom de yrkes- och



kompetensområden som efterfrågas av Region Dalarna. Tillsammans med Regionala utvecklingsnämnden tar Kultur- och bildningsnämnden fram underlag för att kunna bidra till Region Dalarna kompetensförsörjning inom bristyrken och språk.

Falu Kommun bygger ut och ställer i ordning Kristinehallen för att tillmötesgå Musik i Dalarnas behov av ändamålsenliga lokaler. Satsningen är ett samarbete mellan Region Dalarna och Falu Kommun. Kultur- och bildningsnämnden ram utökas med början 2023 för att täcka den ökade hyreskostnaden.

Kultur- och bildningsnämnden är huvudansvarig för genomförandet av Region Dalarnas Kultur- och bildningsplan för åren 2019 - 2022. Barn och ungdomar samt äldre och nationella minoriteter är prioriterade målgrupper för Region Dalarnas verksamheter

För att nå nya målgrupper och för ett breddat deltagande ska Kultur och bildningsnämnden utveckla former för en uppsökande verksamhet.

Dalasangstämman vill fortsätta arbetet med att utveckla och stärka infrastrukturen för dans. Fler professionella dansföreställningar ska visas i länet, dansare och koreografer ska kunna arbeta i Dalarna. Publiken ska få möta professionell dans i syfte att öka intresset för dans som konstform.

Dalasangstämman har som målsättning att under planperioden 2019-2022 etablera arkitektur, form och design som ett regionalt verksamhetsområde. Inom förvaltningen har en ny enhet tillkommit, Bild & form Dalarna, med uppdrag att bland annat främja arkitektur, form och design. Ur ett medborgarperspektiv är detta angelägna frågor för samhällsutvecklingen och för kulturlivet. På strukturell nivå har ett regionalt arkitekturråd bildats, där Region Dalarnas medlemmar har goda möjligheter att regionalt främja konstnärlig gestaltning och sprida arbetssätt och erfarenheter i länet.

Regionfullmäktige uppdrar till kultur- och bildningsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetarna.
- Öronmärka 3 miljoner kronor årligen till en filmfond.
- Öronmärka 1 miljon kronor till Dalapop.
- Utredda gemensam fastighetsförvaltning för Dalarnas museum
- Tillsammans med RUN skapa förutsättningar att kunna nyttja de regionägda folkhögskolorna för uppdragsutbildning inom bristyrken och språk.

Kultur- och bildningsnämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Verka för att personer med funktionsnedsättningar ska kunna ta del av folkhögskolornas utbud.
- Öronmärka föreningsbidrag till barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.

Servicenämnden

Servicenämnden ansvarar för servicefunktionerna inom Region Dalarna. Förvaltningen Regionsservice leder, utför, utvecklar och effektiviserar servicetjänster inom områdena kost, lokalvård, logistik, fastighetsdrift, Vårdnära service och Fredriksbergstvädden. Uppgifterna kan utföras i egen regi, i samverkan med andra huvudmän eller genom upphandling.

I nämndens uppdrag ingår bland annat att utvärdera så att det är den mest fördelaktiga driftsformen för koncernen som hela tiden används för att medverka till att Region Dalarna uppnår en långsiktigt hållbar ekonomi.

Vårdnära Service ska breddinföras i samarbete med Hälso- och sjukvårdsnämnden för att öka såväl vårdkvalitet som kvaliteten på städning och en säker kosthantering för patienten med servering av rätt kost i önskad tid. På sikt ska vårdnära service vara kostnadsneutral.

Regionens fordonsflotta ska i framtiden helt gå på el.

Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser och övriga giftiga utsläpp behöver intensifieras.

Regionfullmäktige uppdrar till servicenämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021. Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetarna.
- 2023 ska minst 10 procent av regionens personbilar utgöras av elbilar, 2025 minst 25 procent.
- Ansvara och samordna Region Dalarnas fordonsflotta.



Servicenämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Breddinföra vårdnära service i samverkan med hälso- och sjukvården och andra berörda aktörer.
- Leverera god service med bra kvalitet och bidra till nytta och kostnadseffektivitet i hela koncernen.
- Arbeta med att optimera digitala beställarfunktioner.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden ansvarar för all fastighetsförvaltning och lokalförsörjning inom regionen för att ge våra verksamheter effektiva arbetsplatser och säkra att fastigheternas värde bevaras. En del av använda ytor är inhyrda och kontrakt och kontakter med hyresvärden hanteras i dessa fall av nämnden.

Ansaret innebär också bland annat investeringar i nyproduktion, renoveringar, lokalanpassningar och dialog med andra fastighetsägare om investeringar och anpassningar i deras fastigheter. Övergripande energiförsörjning, parkeringar samt beslut om köp, försäljning och rivning av fastigheter. För att verksamheten ska utföra sina uppdrag bra och kostnadseffektivt måste hänsyn tas till säkerhet och frågor om robusthet redan i den tidiga planeringen av nya eller förändrade verksamheter, funktioner och tekniska system. Nämnden ska verka för en sund byggmarknad i de områden man verkar i.

Satsningen på förnyelsebar energi ska fortsätta, bland annat genom att anlägga solceller på regionens fastigheter.

Regionfullmäktige uppdrar till fastighetsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls per nämnd till regionstyrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.



- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetarna.
- Fortsatt följa efterfrågan och anpassa därefter planering för elbilsladdare i anslutning till regionens verksamheter i samverkan med Servicenämnden.
- Följa forskning och utveckling inom träbyggnation och verka för ett ökat träbyggande inom regionen. Verka för att nya insikter som görs under arbetets gång om materialhantering och byggutveckling tas tillvara.
- Utarbeta en rivningsstrategi innefattande materialval i byggprocessen som leder till minimal miljöbelastning när fastigheter avvecklas.

Fastighetsnämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Dessa uppdrag kommer att bockas av listan när de anses vara uppfyllda.

- Använda livslängdskalkyler vid omfattande renovering och nyproduktion.
- Fortsätta att satsa på förnyelsebar energi, bland annat genom att anlägga solceller på regionens fastigheter.
- Sträva efter att minska utsläppen av växthusgaser.
- Följa utvecklingen av statens krav genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps riktlinjer för robusta sjukhus.

Tandvårdsnämnden

Genom att förebygga, utreda och behandla tandsjukdomar, symptom och skador ska Folk tandvården genom sitt arbete bidra till en god tandhälsoutveckling på lika villkor för befolkningen i Dalarna.

Enligt tandvårdslagen skall Folk tandvården svara för regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år de fyller 23 år, specialisttandvård samt övrig tandvård för personer från och med det år de fyller 24 år i den omfattning som regionen bedömer lämpligt.



Coronapandemin har försvårat möjligheten att bedriva tandvård och gjort att man kunnat behandla färre vuxna.

Detta har i sin tur medfört minskade intäkter. Dalasamverkan sänker därför avkastningskravet från tandvården med 3 miljoner kronor.

Regionfullmäktige uppdrar till tandvårdsnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetarna.
- Genom ett aktivt förebyggande arbete för sköra äldre och för personer till och med det år de fyller 23 år, bidra till att munhälsan på sikt förbättras/bibehålls.
- Utveckla konceptet mobil tandvård i bostaden.
- Utveckla arbetet med att rekrytera och bibehålla personal.
- Fullfölja särskiljande av beställar- och utförarkoncept i tandvården i samverkan med Regionstyrelseförvaltningen.
- Att fortsätta arbetet med Tandvårdshus Falun, samt med ambitionen att utveckla ett centra för forskning och utbildning i tandvården Dalarna.

Patientnämnden

Patientnämndens verksamhet regleras utifrån lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården (2017:372).

Patientnämndens ledamöter och tjänstepersoner är opartiska, fristående från



vården och har tystnadsplikt. Nämnden övertar inte ansvar och befogenheter från vårdgivaren och har inga disciplinära befogenheter. Patientnämnden har till uppgift att främja kontakten mellan patient/närstående och hälso- och sjukvård som utförs i Dalarna:

- Inom regionens hälso- och sjukvård
- Inom kommunal hälso- och sjukvård
- Av privata vårdgivare som har avtal med Region Dalarna
- Inom tandvård som utförs av Region Dalarna
- Av privata tandläkare som enligt avtal åtagit sig regelbunden och fullständig tandvård för personer till och med det år då de fyller 23 år

Verksamhetens främsta uppgift är att hjälpa patienter/närstående att föra fram sina synpunkter och klagomål till vårdgivare och se till att de blir besvarade.

I patientnämndens uppdrag ingår även att:

- Tillhandahålla eller hjälpa patienter att få den information som behövs för att kunna ta till vara sina intressen i hälso- och sjukvården
- Informera om övriga myndigheter och instanser, t.ex. IVO, Löf, Läkemedelsförsäkring och Privattandvårdsupplysning
- Medverka till att förbättra vård och tandvård genom att föra fram synpunkter och förbättringsförslag till vården
- Bidra till kvalitetsutveckling, hög patientsäkerhet och till att verksamheterna inom hälso- och sjukvården anpassas efter patienternas behov
- Årligen analysera inkomna klagomål och synpunkter samt uppmärksamma regionen eller kommunen på riskområden och hinder för utveckling av vården
- Informera om verksamheten till medborgare, patient- och brukarorganisationer, vårdenheter och studerande
- Rekrytera och tillsätta stödpersoner till patienter som vårdas med tvång

Nämnden ska bidra till utvecklade och utökade analysrapporter för att kunna identifiera brister och risker i hälso- och sjukvård samt tandvård. Genom regional och nationell uppföljning av ärenden som har koppling till patientlagens intentioner bidrar patientnämnden till kvalitetsutveckling och en ökad patientsäkerhet i linje med den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet inom hälso- och sjukvård. Patientnämnden ska genom utökade informationsinsatser och marknadsföring nå ut bredare till medborgarna och olika målgrupper. Samverkan mellan patientnämnden, hälso- och sjukvårdsnämnden, vårdgivare och IVO är en viktig förutsättning.

Patientnämnden behöver förstärka bemanningen för att kunna hantera fler arbetsuppgifter. Förvaltningen tillförs därför 200 000 kronor.

Regionfullmäktige uppdrar till patientnämnden att:

- Utifrån fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar upprätta en verksamhetsplan och budget som anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- I dialog med kommunikationsenheten förbättra informationen om Patientnämnden till allmänheten.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Rättviks kommun, Smedjebackens kommun, Sätters kommun, Orsa kommun och Mora kommun med ansvar för språktolkförmedlingsverksamhet. Verksamheten regleras genom nämndens reglemente samt ett samverkansavtal. Borlänge kommun är värdkommun.

Nämnden har till uppdrag att säkerställa att parterna gemensamt och inom ramen för den kommunala kompetensen, och självkostnadsprincipen, bereds möjlighet att nyttja resurser som tillgodoser behov av språktolkförmedlingstjänster avseende kompetenta kontakttolkar, telefontolkar och videowebbtolkar.

Rätten till tolk framgår av Förvaltningslagen 13 §. Där fastställs att i de fall en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad, ska myndigheten vid behov anlita en tolk. Det finns, enligt lag, en skyldighet för vårdgivaren att säkerställa patienters rätt till information, delaktighet och medinflytande.

Regionfullmäktige uppdrar till regionens representanter i Språktolksnämnden i Dalarna att:

- Bevaka fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar vid upprättandet av en verksamhetsplan och budget tillsammans med övriga parter. Verksamhetsplanen anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.

Gemensam nämnd för kostsamverkan, Mora

Den gemensamma nämnden för kostsamverkan i Mora ansvarar för mat- och livsmedelsförsörjningen vid Mora lasarett, samt för den kostservice som Region Dalarna bistår Mora kommuns äldreomsorg med genom köket vid Mora lasarett.

Regionfullmäktige uppdrar till nämnden för kostsamverkan att:

- Bevaka fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar vid upprättandet av en verksamhetsplan och budget tillsammans med övriga parter. Verksamhetsplanen anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.

Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna

Hjälpmedel Dalarna har till uppgift att genom aktivt samarbete över organisations- och huvudmannagränser vara både Region Dalarnas och Dalarnas kommuners resurs gällande tillhandahållande stöd/rådgivning/ konsultation/ information/utveckling och utbildning inom hjälpmedelsområdet.

Hjälpmedel Dalarna ska med utgångspunkt ur patientens/brukarens behov tillhandahålla tjänster samt säkra och funktionella hjälpmedel som bidrar till att öka tillgängligheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning. De hjälpmedel och tjänster som tillhandahålls ska vara kostnadseffektiva utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Hjälpmedel Dalarna ska bidra till jämlik hälsa genom att möjliggöra ökad delaktighet och tillgänglighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Uppdraget är också att göra hjälpmedel tillgängliga och begripliga för Dalarnas invånare i syfte att de ska kunna behålla sin självständighet och därmed bidra till ett minskat behov av sjukhusvård och kommunal omsorg.

De höga avgifterna för brukare av CPAP har medfört att utredningen av högkostnadsskydd för hjälpmedel har varit svår att slutföra. Höga avgifter kan bidra till att brukare avstår från hjälpmedel, med ökade besvär som följd.

Regionfullmäktige uppdrar till Gemensam nämnd Hjälpmedel Dalarna att:

- Bevaka fullmäktiges fastställda mål och ekonomiska ramar vid upprättandet av en verksamhetsplan och budget tillsammans med övriga parter. Verksamhetsplanen anmäls till styrelsen senast oktober 2021 med beredskap för förändringar i fullmäktige i november 2021.
- Säkerställa att måldelningen fortsätter ut i organisationen till medarbetarna.
- Särskilt bevaka och beakta arbetsmiljön med anledning av evakueringen under ombyggnation och återställande av de utdömda lokalerna.
- Göra översyn av patientavgifter för CPAP, med anledning av att Hälso- och Sjukvårdsnämnden får ramtillskott om 10 miljoner kronor för sömnlaboratoriets verksamhet.



Nämndens pågående uppdrag från regionplan 2019, 2020 och 2021:

Detta uppdrag kommer att bockas av listan när det anses vara uppfyllt.

- Utredda ett högkostnadsskydd för hjälpmedel.

Revisionen

Förtroendevalda revisorers uppgift är att vara ett demokratiskt kontrollinstrument. Syftet är att pröva om:

- Regionstyrelsens och nämndernas verksamhet utövas på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt.
- Fullmäktige fastställer ramen för revisionen efter förslag från presidiet i fullmäktige.
- Verksamheten bedrivs enligt politiska mål och intentioner.
- Räkenskaperna är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Revisorerna ska enligt god revisionssed ha en rådgivande och stödjande roll i förhållande till styrelse och nämnder utan att därför inkräkta på sin oberoende ställning.

Ekonomisk strategi 2022-2024

Region Dalarnas system för styrning och ledning – Styrmodell

Regionens styrmodell ska ge förutsättningar för en effektiv verksamhet med goda resultat. Styrmodellen består av principer och metoder som ska säkerställa den interna styrningen och kontrollen av den verksamhet regionen bedriver. Modellen ska även säkerställa att den politiska viljeinriktningen blir känd och får genomslag i verksamheten, att visionen och målen är välförankrade och att dessa uppnås framgångsrikt. Detta samtidigt som en god ekonomisk hushållning säkras.

Ledningsprocessen utgör ett stöd till verksamheten för att den ständigt ska anpassa sig, utvecklas för att vara ändamålsenlig och effektiv samt för att den kontinuerligt ska observera, bedöma och förebygga risker. För att säkerställa att styrningen är god krävs en väl utvecklad intern kontroll i form av uppföljning och rapportering. Varje nämnd och styrelse ansvarar för den löpande och systematiska interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde.

Hela organisationen omfattas av den interna kontrollen. Varje år genomförs ett flertal riskanalyser av de processer och rutiner som finns inom respektive enhet. Riskerna identifieras och väsentlighetsanalyseras samt bedöms huruvida ytterligare åtgärder behöver vidtas. Resultatet av den genomförda risk- och väsentlighetsanalysen utgör tillsammans med nämndens riskanalys grund för att ta fram internkontrollplanen.

För att utveckla ekonomistyrningen i Region Dalarna skapas ett ekonomiprincipsdokument. Dokumentet ska utgöra ett samlat regelverk för ekonomisk planering och uppföljning samt utgöra del av Region Dalarnas styr- och ledningssystem. Ekonomiprincipsdokumentet ska skapa förutsättning för respektive nämnd att likrikta arbetet i ekonomiprocesserna. Dokumentet innehåller bland annat regelverk och principer för regionens interna debiteringar. Det kan komma att innebära att tidigare beslutade debiteringsmodeller ska ingå i regionens ekonomiprinciper och därmed inte slås fast av nämnd eller fullmäktige.

Internkontrollplan

En kompletterande internkontrollplan tas årligen fram av samtliga nämnder för att utföra en förstärkt kontroll i verksamheten. Utifrån en riskanalys identifieras de områden som särskilt ska kontrolleras.

Uppföljningen av dessa särskilda internkontrollpunkter sker minst två gånger om året, varav delårsrapporten utgör ett av de tillfällena. Internkontrollplanen är en form av årlig interngranskning där nämnden försäkrar sig om verksamhetens ändamålsenlighet och tillförlitlighet inom valda internkontrollpunkter.

Planerings- och budgetprocess

Starten för kommande års planerings- och budgetprocess sker genom bokslutskonferensen som genomförs varje år i februari som en uppföljning av föregå-

ende år. Det övergripande planerings- och budgetarbetet är förlagt till våren eftersom regionplanen fastställs i juni. Utifrån nu gällande regionplan ska förvaltningarna ta fram ett planeringsunderlag inkluderande effektiviseringar för en treårsperiod. Den information som planeringsunderlaget genererar utgör förutsättningar för den politiska ledningens framarbetande av regionplanen. Regionfullmäktige fastställer regionplan och budget samt finansplan för de kommande tre åren vid sammanträdet i juni. Regionplanen anger vision, målområden och övergripande effektmål för perioden samt ger uppdrag och ekonomiskt utrymme för respektive nämnd/styrelse. När regionplan och budget är fastställd i regionfullmäktige startar arbetet med en detaljerad verksamhetsplan och budget på nämnds- och förvaltningsnivå. En tydlig koppling ska finnas mellan regionplan och budget med dess målområden och effektmål och nämndens/förvaltningens verksamhetsplan och budget.

Utifrån regionplanen tar respektive nämnd fram sin verksamhetsplan inklusive budget, som inkluderar finansiering från såväl regionbidrag som övriga nämndspecifika intäkter. Verksamhetsplan och budget ska fastställas i respektive nämnd senast i oktober. Därpå tar arbetet med verksamheternas handlingsplaner vid för att beskriva de aktiviteter som ska utföras för att uppnå de ställda målen. Justeringar i budget kan komma att göras under hösten med anledning av budgetpropositionen och väsentliga förändringar i skatteprognosen. Eventuella justeringar beslutas av regionfullmäktige i november. Om fullmäktige beslutar om justeringar får nämnderna och styrelserna i uppdrag att fastställa ändringarna i december för återsrapportering till regionstyrelsen.

Samtliga nämnder och styrelser ska fortlöpande arbeta med effektiviseringar och rationaliseringar i syfte att uppnå ökad kvalitet och produktivitet.

Uppföljning

Uppföljning används som grund för planeringen där erfarenheter av det som hänt nyttjas vid planering för framtiden. Uppföljning sker löpande genom månadsrapporter, tertialrapport och delårsrapport. I rapporterna beskrivs regionens ekonomiska läge i förhållande till budget samt förslag till åtgärder vid avvikelser från budget.

Delårsrapport upprättas per juli och tas upp till beslut i fullmäktige i september. En delårsrapport är i första hand ett internt styrdokument som används av fullmäktige för uppföljning av målen för ekonomi och verksamhet. Delårsrapporten behöver inte innehålla en fullständig utan endast en förenklad förvaltningsberättelse där fokus ska vara att beskriva väsentliga händelser och förväntad utveckling utifrån målen. Balansräkning och resultaträkning ska ingå. Budget och balanskravsresultatet ska vidare stämmas av mot helårsprognosen.

Uppföljning sker också av ett enskilt år i årsredovisningen. Där följs de strategiska målen, nyckeltalen och det ekonomiska utfallet upp. Genom att arbeta med analyser, uppföljning och jämförelser skapar det en bättre helhetsbild för våra verksamheter och för våra resultat.

Investeringsprocessen

Region Dalarnas investeringsverksamhet ska utvecklas i enlighet med den investeringspolicy som regionfullmäktige fastslår. Större investeringar ska bygga på politiska beslut. Underlagen ska ge en bra grund till prioritering av olika

projekt och innehålla kostnader för investeringen samt effekter på kommande driftskostnader. Riskanalys ska genomföras inför varje ny större investering. En central del i arbetet med investeringar är att ha tydligare strategier för verksamhetens långsiktiga utveckling. Utifrån strategin för verksamhetens utveckling kan investeringsplanen i regionplanen utformas. I hälso- och sjukvården har ett arbete inletts för att utforma en långsiktig strategisk plan. Innan den strategiska planen är fastslagen bör den långsiktiga investeringsplaneringen i hälso- och sjukvården avvaktas. Målsättningen är att Regionfullmäktige i regionplanen för 2023 slår fast den strategiska inriktningen och då också beslutar en investeringsplan på tio år som beskriver kommande större investeringsprojekt.

Makroekonomiska förutsättningar

Det råder fortfarande högre osäkerhet än normalt i de prognoser som lämnas för den svenska ekonomin vilket beror på orsaker kopplade till pandemin. Både SKR och Regeringen ser i sina prognoser att konjunkturen fortsätter återhämtas under 2021. BNP för helåret 2021 beräknas bli drygt en procent högre än 2019, innan pandemin. För att återföra konjunkturen till läget innan pandemin krävs en högre tillväxtnivå. Det innebär att prognosen för BNP kommer att vara fortsatt lågkonjunktur under 2022.

SKR:s scenario för den samhällsekonomiska utvecklingen innebär en stadig konjunkturförbättring efter 2021 och budgetpropositionen för 2022 bedöms avsevärt höja efterfrågan i svensk ekonomi. Arbetade timmar ökar, framförallt 2022, därefter något långsammare men ändå i relativt hög takt både 2023 och 2024, då arbetsmarknaden når konjunkturrell balans. Tillväxten i BNP och arbetade timmar under 2021 och 2022 möjliggör att skatteunderlaget förväntas öka med drygt 4 procent per år. Uppgången drivs av i första hand lönesumman och i viss utsträckning av transfereringsinkomster genom åtgärder i budgetpropositionen 2022.

Nyckeltal för den svenska ekonomin

(SKR, EkonomiNytt Nr 11/2021)

(procentuell förändring)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP ¹	-2,9	4,3	3,6	1,6	1,4	1,8
Sysselsättning, timmar ¹	-3,8	2,2	2,8	1,2	0,7	0,8
Relativ arbetslöshet, procent ²	8,8	9,0	8,5	8,1	7,8	7,5
Timlön, Nationalräkenskaperna	4,9	2,5	1,6	2,5	2,6	3,0
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,1	2,9	2,5	2,5	2,6	3,0
Inflation, KPIF	0,5	2,2	2,1	1,8	2,0	2,0
Inflation, KPI	0,5	1,9	2,1	1,9	2,3	2,4
Befolkning, 15–74 år	0,4	0,0	0,2	0,3	0,3	0,4

1) Kalenderkorrigerat.

2) Prognos och framskrivning åren 2021–2025 baseras på data enligt AKU-utfall januari–augusti 2021. Definitions- och metodändringar i AKU medför tidsseriebrott, för bland annat sysselsättning och arbetskraft. För 2020 anges en ungefärlig uppskattning av den andel arbetslösa som skulle ha gällt utan förändringarna av AKU.

Region Dalarnas långsiktiga ekonomiska förutsättningar

Ett utvecklingsarbete kring långsiktiga kalkyler och analyser pågår med syfte att möjliggöra analyser av Region Dalarnas ekonomi på längre sikt, ambitionen har varit tio år. Det som kommit fram i arbetet kan sammanfattas med följande punkter.

Förutsättningar

- Demografin visar på att antalet personer i arbetskraften minskar samtidigt som andelen äldre ökar. Den demografiska förändringen påverkar efterfrågan på vård men också möjligheten till personalförsörjning då antalet personer i arbetsför ålder minskar. Historiskt har antalet anställda i regionen ökat med cirka 200 personer per år, den ökningstakten kommer vara svår att upprätthålla under kommande period.
- Den ekonomiska utvecklingen visar att Svensk ekonomi går in i ett normalläge, detta efter att aktiviteten i ekonomin har varit hög under lång tid i Sverige.
- Region Dalarna genomför stora investeringar i byggnader och IT, vilket innebär att en större andel av resurserna kommer att gå till lokaler och IT.

Slutsatser av de långsiktiga kalkylerna

- Region Dalarna har framtida utmaningar och en ekonomi i balans på sikt kräver en aktiv ekonomistyrning.
- Region Dalarna är beroende av omvärlden som snabbt förändrar sig. Exempel på förändringar som påverkar regionen mycket och ligger utanför regionens kontroll är till exempel pensioner, konjunkturförändringar, oro på börserna eller förändrade statsbidrag. Slutsatsen av detta är att Region Dalarna behöver marginaler för att kunna hantera förändringar i vår omvärld.
- Region Dalarna måste leverera bra tjänster till medborgarna till en lägre kostnad. Det kräver både effektiviseringar och låg kostnadsökningstakt i verksamheterna. Alla nivåer måste vara involverade och ta ansvar för att utveckla verksamheten.
- Givet de demografiska utmaningarna måste Region Dalarna attrahera personal och behålla personal i sin verksamhet.
- Kortsiktigt efter covid-19 pandemin kommer resurser och åtgärder krävas för att säkerställa att den ordinarie verksamheten återgår till ett normalläge.
- Region Dalarna måste utvecklas med ett livskraftigt näringsliv, det är så regionen långsiktigt får en stabil finansiering av sin verksamhet. Dalarna måste vara en plats där folk vill arbeta och bo.

God ekonomisk hushållning

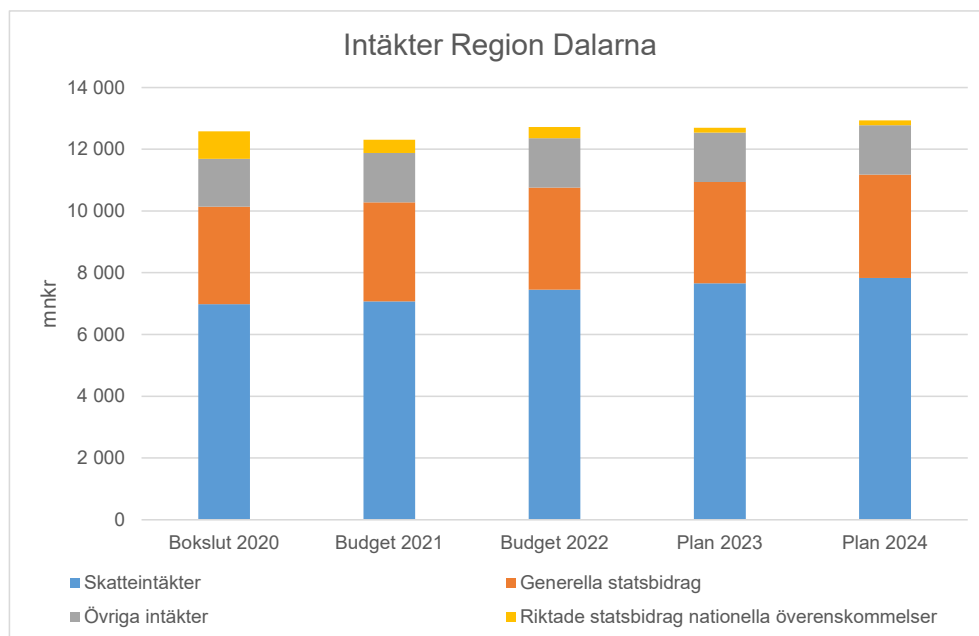
Regionen har enligt kommunallagen att uppnå en god ekonomisk hushållning, vilket innebär att skapa så stor nytta som möjligt för medborgarna med de resurser som står till förfogande utan att övervältra kostnader på kommande generationer. God ekonomisk hushållning innebär även att skapa handlingsutrymme både på kort och lång sikt för att kunna utveckla och anpassa verksamheten och hantera kommande behov av investeringar och pensionsåtaganden. För att uppnå detta krävs att budgeterade resultatmål uppnås.

Finansiella mål

Finansiella mål	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Årets resultat, mnkr (enl balanskrav)	716	206	133	217	222	228
Resultatet, enl balanskravet, ska vara ett överskott på minst 2% av skatteintäkter och generella statsbidrag, %	7,1	2,0	1,3	2,0	2,0	2,0
Styrelsen och nämnderna ska hålla fastslagen budget och inte överskrida budgeterad nettokostnadsutveckling, %	75	100	42	100	100	100
Finansiell placering ska matcha pensions-skuldens utveckling och ske med minst 400 mnkr per år, %	100	100	100	100	100	100

Skattesats och skatteintäkter samt generella statsbidrag

Under 2022 och planperioden 2022-2024 beräknas skatteintäkterna utifrån oförändrad skattesats 11,63.



Den ekonomiska planeringen för 2022–2024 bygger på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos från den september 2021. Prognosen inkluderar skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. I budget 2022 beräknas skatteintäkterna uppgå till 7 496 miljoner kronor och de generella statsbidragen till 3 370 miljoner kronor. Jämfört med prognosen för 2021 innebär det en ökning på 3,1 procent.

Skatteunderlagsprognosen anses vara mer osäker än normalt på grund av pandemins påverkan på ekonomin i världen och Sverige. Prognosen utgår från ett scenario för samhällsekonomin där en stadig men utdragen återhämtning driver den svenska ekonomin mot normalkonjunktur 2024. Prognosen är uppreviderad jämfört med tidigare och skatteunderlaget förväntas ha en starkare utveckling 2020-2022 men svagare 2023. Förändringen beror främst på utvecklingen av arbetade timmar som beräknas få en starkare utveckling under andra halvan av 2021. Det innebär i sin tur en svagare utveckling 2023 eftersom bedömningen av antalet arbetade timmar när arbetsmarknaden nått balans inte har ändrats.

I skatteunderlagsprognosen beräknas befolkningen i regionen under perioden 2021-2024 minska med cirka 1 900 personer, motsvarande 0,7 procent. De tre senaste åren har befolkningen i Dalarna ökat med cirka 1 500 personer.

De flesta generella statsbidrag ryms i systemet för kommunalekonomisk utjämning och används i huvudsak för att finansiera inkomstutjämningsystemet och strukturbidraget. Inom det generella statsbidraget regleras också för utökat eller minskat uppdrag mellan staten och kommunsektorn enligt finansieringsprincipen.

Skatteunderlagets utveckling påverkas av flera regelförändringar vars effekter på regioners och kommuners skatteintäkter regleras genom höjningar och sänkningar av det generella statsbidraget. Det betyder att skatteunderlagets underliggande ökningstakt avviker från den faktiska alla år 2020–2023.

Statsbidraget för läkemedel har uppräknats med 3,0 procent.

Riktade statsbidrag

De riktade statsbidragen från staten till regionerna har ökat över tid, det gäller både den samlade omslutningen samt antalet riktade statsbidrag. Mängden riktade statsbidrag försvårar för Region Dalarna att bedriva en ändamålsenlig och effektiv verksamhet. Hanteringen av de riktade statsbidragen skapar en omfattande administration. Vidare så finns exempel på att de riktade statsbidragen har inneburit utökad verksamhet inom vissa områden där långsiktig finansiering saknas.

Mot bakgrund av detta måste Region Dalarna hitta ett effektivare sätt att arbeta med de riktade statsbidragen. Förslaget är att de riktade statsbidragen till större del är en del av regionbidraget till nämnderna, det vill säga fördelningen sker inte via separata finansiella strömmar kopplade till föreslagna projekt ute i verksamheten. Det åligger varje nämnd att arbeta med satsningarna så att regionen uppfyller kraven i överenskommelserna inom ramen för regionbidragen, vilket kan innebära att särskilt dedikerade resurser tillsätts i organisationen för att säkra arbetet med de riktade statsbidragen. Styrgruppen för riktade statsbidrag med hälso- och sjukvårdsdirektören som ordförande har som tidigare ansvar för att hålla ihop arbete med bland annat uppföljning och återrapportering av de riktade statsbidragen, detta för att Region Dalarna ska uppfylla kraven i överenskommelserna med staten. En slutgiltig fördelning av de riktade statsbidragen, som i huvudsak utgörs av regionbidrag, föreslås göras under året när överenskommelserna med staten är klara.

Under 2021 och 2022 har medel avsatts avseende uppskjuten vård och covid-vård, vilket för Dalarnas del motsvarar 111 miljoner kronor för 2021 och 157 miljoner kronor 2022. Medel för de prestationsbundna insatserna för att korta vårdköerna, den så kallade "Kömiljarden" fortsätter även 2022 och 2023. Medlen ingår inte i föreliggande budgetförslag utan lämnas efter prestation.

Tabell nedan avser riktade statsbidrag som är inlagda i resultaträkningen för 2022, för åren 2023-2024 har en försiktig uppskattning gjorts baserat på det som är känt i dagsläget. Där belopp framgår har Dalarnas andel av riket använts, 2,8 procent. Överenskommelser mellan staten och SKR för alla riktade statsbidrag tecknas i december 2021 eller i början av 2022 och först därefter är beloppen per bidrag helt kända. Överenskommelserna kommer i flera fall innebära krav på prestationer från Region Dalarna.

Riktade statsbidrag (mnkr)	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Uppskjuten vård och covid-19 relaterad vård	111	167		
Den nära vården med fokus på primärvård	92	92	83	83
Investering i hälso- och sjukvårdspersonal	82	55	55	0
Vidareutbildning sjuksköterskor – specialistsjuksköterskor	14	14	14	14
Utvecklings och karriärtjänster	3	3	3	3
Återhämtningsbonus inom hälso- och sjukvården	3	10	10	10
Cancervård	17	17	17	17
Kvinnors hälsa och förlossningsvård	42	42	42	0
Civilt försvar inom hälso- och sjukvård	13	9	17	28
Kunskapsstyrning PSV, personcentrerade och samordnade vårdförlopp	8	8	8	8
Stärk ambulanssjukvården	3	3	3	3
"Vårdmoms"	6	6	0	0
Bekämpa psykisk ohälsa – stärkt psykiatri	25	25	25	25
Förstärkning barn- och ungdomspsykiatri och insatser för barn och unga med psykisk ohälsa	8	8	8	8
Arbete mot våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor	1	1	1	1
LSS statsbidrag, råd och stöd	2	2	2	2
	430	463	288	202

Löne- och prisförändringar

Utgångspunkten för uppräkningsarna i regionplanen är att uppnå de finansiella mål som ställts upp av Regionfullmäktige.

Uppräkningen av regionbidragen till verksamheten föreslås vara 1,85 procent för 2022. För läkemedel bedöms dock uppräkningsen till 5 procent och för den högspecialiserade till 3,5 procent. Det innebär att den totala uppräkningsen av verksamheternas regionbidrag blir 2,2 procent, detta innan medel för särskilda satsningar för till exempel utvecklingsmedel har fördelats. Mot bakgrund av detta så begränsas justering av de interna priserna till 1,85 procent.

I tidigare budget har medel för löneförändringen legat centralt i Region Dalarna, vilka sedan har delats ut när de centrala förhandlingarna med fackförbunden har avslutats och nivåerna har bestämts. Hanteringen av löne-medlen justeras inför 2022 och den förväntade löneökningen ingår i nämndernas regionbidrag, syfte är att ge cheferna större möjligheter att ta ett samlat ansvar för sin verksamhet inklusive löneförändringar. Hanteringen av de utfördelade medlen kommer noga att följas av regionstyrelsen för att de ska få avsedd effekt samt att budgetramarna hålls.

I Region Dalarna tillämpas individuell lönesättning vilket innebär att medarbetarnas arbetsinsats utgör grunden för lönesättningen. Den individuella lönesättningen är en viktig del av styrningen och ledningen av Region Dalarna, bra prestationer av en medarbetare ska premieras. En väl fungerande individuell lönesättning kräver chefer som tar ansvar och är tydliga med vad som förväntas av medarbetaren och där uppföljning av arbetsinsatsen blir central. Cheferna har också givetvis att förhålla sig till tilldelad budget och centrala riktlinjer för lönebildningen när lönerna sätts i organisationen.

Prognos för prisindex med kvalitetsjusterade löner för regioner (LPIK)

(SKR, EkonomiNytt Nr 11/2021)

(Årlig procentuell förändring)	2020	2021	2022	2023	2024
LPIK inkl. läkemedel	0,8	2,3	2,3	2,3	1,6
– Timlön	2,3	2,9	2,5	2,5	2,6
– Socialavgifter	-2,4	5,1	3,7	4,2	0,2
– Läkemedel	1,1	-2,5	-0,7	-0,7	-0,7
– Förbrukning	0,2	1,7	2,3	2,2	2,3
LPIK exkl. läkemedel	0,6	3	2,7	2,8	2

LPIK är enligt den senaste prognosen från SKR 2,7 procent, vilket är en ökning i jämförelse med den tidigare prognosen (2,5 procent). SKR ser endast små revideringar i den grundläggande prisbilden för åren framöver jämfört med prognosen i april. Uppräkningen av regionbidraget på totalt 2,2 procent innebär en viss effektivisering i verksamheterna. De långsiktiga kalkylerna visar att det krävs en effektivisering av verksamheterna i Region Dalarna för en ekonomi i balans på sikt. Bedömningen i de långsiktiga kalkylerna är att en kostnadsökningstakt på knappt två procent är långsiktig hållbar.

Högspecialiserad vård

Region Dalarna köper i dagsläget majoriteten av den högspecialiserade vården av Region Uppsala och Region Örebro. Det nya avtalet som har tecknats från den 1 januari 2021 innebär kraftigt ökade kostnader och Region Dalarna har därför sökt överenskommelser med andra Universitetssjukhus. Sedan i höstas finns därför ett avtal med Karolinska Universitetssjukhuset. Det krävs nu en aktiv styrningen och uppföljningen av hur Region Dalarna skickar patienter till Universitetssjukhusen för den högspecialiserade vården. Utgångspunkten för den aktiva styrningen är att patienterna i Region Dalarna ska få bästa möjliga vård till en så låg kostnad som möjligt för regionen.

Läkemedel

Uppgift om LPIK från SKR räknar med fallande läkemedelspriser på befintligt sortiment inklusive generika. Då ingår inte merkostnader för nya läkemedel i SKR:s prismätningar. Kostnaderna för nya läkemedel ingår i Socialstyrelsens prognoser. Socialstyrelsen prognostiserar en fortsatt snabb ökning av kostnader för läkemedel. Nya riktlinjer och behandlingsrekommendationer påverkar förskrivningen och därmed också kostnaden. Kostnaden för Region Dalarna har ökat cirka 5 procent avseende förmånsläkemedel och cirka 3 procent avseende rekvisitionsläkemedel de senaste 6 åren med stora variationer mellan åren. Socialstyrelsens prognos ligger på riksnivå och inte för respektive region. Läkemedel inom förmånen omfattar de läkemedel som förskrivs på recept och som expedieras på öppenvårdsapotek. I Socialstyrelsens senaste prognos uppskattas dessa kostnader öka med 5 procent för 2022 och 6 procent för 2023.

Pensioner

Regionens största skuld och åtagande avser pensioner, som redovisas som skuld respektive ansvarsförbindelse i balansbudgeten. Sammantaget uppgår regionens pensionsskuld vid utgången av 2020 till 8 081 miljoner kronor, varav 3 759 miljoner kronor är avsatt i balansräkningen och 4 322 miljoner kronor redovisas som ansvarsförbindelse.

RIPS-kommittén har sett över livslängdsantagandet i RIPS och tagit fram nya parametrar över livslängden som ska användas i pensionsskuldsberäkningarna för regioner. En engångseffekt kommer att belasta resultatet 2021, cirka 250 miljoner kronor för Region Dalarna. Det blir även en viss ökning framöver av kostnaden för pensionsintjänandet, då den högre livslängden gör att åtagandet ökar.

I nedanstående tabell framgår budget för pensionsutbetalningar och pensionsavsättningar för perioden 2020-2024.

Pensionskostnader och ansvarsförbindelse	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Pensionsutbetalningar inkl särskild löneskatt och finansiell kostnad (resultaträkningen)	689	972	920	1 068	1 058	1 138
Jämförelsestörande kostnad, ändrat livslängdsantagande			251			
Avsatt till pensioner inkl särskild löneskatt (balansräkningen)	3 759	3 990	4 270	4 587	4 872	5 220
Ansvarsförbindelsen	4 322	4 116	4 442	4 272	4 111	3 954

Investeringar

Investeringarna i Region Dalarna ligger på höga nivåer, det gäller för fastighet, IT och medicinskt teknisk utrustning. Mot bakgrund av behoven i verksamheten, bland annat till följd av arbetsmiljöverkets krav, är bedömningen att investeringarna fortsatt kommer att behöva vara omfattande under kommande år i regionen. Detta leder till ytterligare utmaningar för bland annat ekonomin i Region Dalarna på längre sikt.

Det är centralt att de investeringsmedel som avsätts används på rätt sätt i

Region Dalarna, investeringarna måste stödja den långsiktiga utvecklingen i regionen. Mot bakgrund av detta görs nu ett arbete med en långsiktig plan för utvecklingen av hälso- och sjukvården i regionen. Den långsiktiga planen ska utgöra grunden för kommande investeringar i Region Dalarna, ambitionen ska vara att en mer komplett investeringsplan ska finnas med i Regionplanen för 2023. Exempel på investeringsprojekt på fastighetssidan som måste bedömas är hanteringen av Avesta, operation i Mora och den fortsatta utvecklingen av sjukhusområdet i Falun. Vad gäller operation i Mora så har även Arbetsmiljöverket haft synpunkter på lokalernas utformning, hänsyn till detta kommer att tas i det fortsatta arbetet med prioriteringar av de olika projekten i investeringsplanen och lokalernas utformning. Inom ramen för den strategiska långsiktiga planen i hälso- och sjukvården kommer därför också en särskild analys göras av behovet av den samlade operationskapaciteten i Region Dalarna. Bedömningen är att byggstart för operation i Mora tidigast kan starta 2024.

Investeringsbudget (mnkr)	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Nämnd					
Fastighetsnämnden	526	496	565	659	576
– varav Externt finansierade	14		21	6	16
– varav IT-investeringar		1			
Regionstyrelsen	151	103	85	101	151
– varav IT-investeringar	150	96	84	100	150
– varav övrigt	1	-	1	1	1
Hälso- och sjukvårdsnämnden	138	192	130	118	142
– varav Hälso- och sjukvård	136	175	115	115	140
– varav IT-investeringar HS		16	13		
– varav Hörsel och syn Region Dalarna	2	1	2	3	2
Servicenämnd	8	13	18	6	5
– varav IT-investeringar		5	1		
Gemensam nämnd kostsamverkan	1	1	1	1	1
Gemensam nämnd för hjälpmedel	33	33	32	33	33
Tandvårdsnämnden	8	8	10	32	6
– varav IT-investeringar		1			
Kultur- och bildningsnämnden	8	8	9	8	8
– varav konstnärlig utsmyckning	6	6	6	6	6
– varav IT-investeringar		1	1		
Kollektivtrafik	0	6	5	2	2
– varav IT-investeringar		6	1		
Summa investeringar	873	860	856	960	924
– varav summa IT-investeringar	150	126	100		

Likviditet

Det kortsiktiga likviditetsmålet är att ha en betalningsberedskap för att hantera betalningar för den löpande verksamheten och endast i undantagsfall och kortvarigt utnyttja tillgängliga krediter.

Det långsiktiga likviditetsmålet är att bygga upp en betalningsberedskap genom finansiella placeringar för att kunna hantera betalningar som avser de pensionsåtaganden som regionen har och som kommer att vara under en längre tid.

Lån

Regionen har haft en låg låneskuld som successivt amorterats under de senaste åren. Utifrån regionsplanens investeringsbehov och ekonomiska mål för resultat och placering av långsiktig likviditet för pensionsutbetalningar, bedöms lånebehovet öka med 496 miljoner kronor för 2023 och med 278 miljoner kronor för 2024 under förutsättning att samtliga budgeterade investeringar blir genomförda under perioden.

Produktionsbudget

Det är viktigt att tydliggöra uppdragen för respektive nämnd. Ett tydligt uppdrag gör det enklare för nämnderna att arbeta med att prioritera och effektivisera sina verksamheter inom given budget. Där så är möjligt bör därför nämnderna budgetera sin produktion på lämplig nivå, detta som ett led i att tydliggöra uppdraget,

Inom hälso- och sjukvården föreslås verksamhetscheferna få en tydlig produktionsbudget att arbeta med, produktionsbudgeten tydliggörs i verksamhetsplanen för hälso- och sjukvårdsnämnden. På en mer övergripande nivå kommer produktionsbudgeten beslutas av Regionfullmäktige i samband med den justerade Regionplanen i november. I detta sammanhang måste också hanteringen av besluten om vårdplatser förändras och göras mer effektiv. Vårdplatserna måste tillåtas att variera (med) och anpassas till förändringar i omvärlden. Till exempel med den medicinska utvecklingen. Detta är en förutsättning för en patientfokuserad och effektiv verksamhet.

Nyckeltal

Nyckeltal	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Skatteintächts- och generella statsbidragsutveckling	6,6%	3,0%	3,9%	3,1%	2,0%	2,6%
Nettokostnadsutveckling	-0,7%	3,1%	10,8%	2,0%	2,0%	2,4%
Nettokostnadsutveckling, exkl jmf-störande			8,1%			
Årets investeringar	807	873	860	856	960	924
Placerade pensionsmedel	1 825	2 092	2 425	2 825	3 225	3 625
Soliditet	14	10	17	19	20	20
Soliditet inkl ansvarsförbindelse	-45	-48	-40	-34	-26	-20
Lån vid årets slut	200	716	105	105	601	879
Ansvarsförbindelse pensioner intjänade före 1998 inkl löneskatt	4 322	4 116	4 442	4 272	4 111	3 954
Pensionsavsättning, förmånsbestämd ålderspension inkl löneskatt	3 759	3 990	4 270	4 587	4 872	5 220

Finansiella rapporter

Driftbudget

(tkr)		Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Styrelse/Nämnd	Förvaltning					
Regionstyrelsen	Regionstyrelseförvaltningen, vårdval	1 576 422	1 581 000	1 798 358	1 839 551	1 881 903
Regionstyrelsen	Regionstyrelseförvaltningen, övrigt	304 076	372 000	441 935	446 870	455 137
Regionstyrelsen	Finansförvaltning	614 595	750 000	632 414	613 627	632 520
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Hälso- och sjukvård Dalarna	6 409 805	6 443 000	6 639 764	6 793 993	6 952 478
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Hörsel och syn Region Dalarna	63 983	62 000	65 805	67 023	68 263
Regionala utvecklingsnämnden	Regionala utvecklingsförvaltningen	33 076	34 000	39 991	45 731	46 577
Kollektivtrafiknämnden	Kollektivtrafikförvaltningen	613 253	668 000	633 362	645 079	657 013
Kultur- och bildningsnämnden	Kultur och bildning	167 227	168 000	175 573	180 721	189 864
Servicenämnden	Regionservice Dalarna			16 600	16 907	17 220
Servicenämnden	Regionservice Dalarna	-6 800	-7 000	-6 800	-6 800	-6 800
Fastighetsnämnden	Regionfastigheter	-37 300	-41 000	-38 100	-39 100	-40 100
Tandvårdsnämnden	Tandvårdsförvaltningen	263 226	263 000	122 198	124 459	126 762
Tandvårdsnämnden	varav beställartandvård	37 637				
Tandvårdsnämnden	Tandvårdsfv, avkastningsskrav	-6 900	21 000	-3 900	-3 900	-3 900
Patientnämnden	Patientnämndsförvaltningen	6 388	5 000	6 898	7 025	7 155
Gem nämnd för kostsamverkan Mora	Kostsamverkan Mora	0	1 000	0	0	0
Gem nämnd Hjälpmedel Dalarna	Hjälpmedel Dalarna	3 480	3 000	4 332	4 412	4 494
Revisorskollegiet		6 500	7 000	6 500	6 500	6 500
Summa driftbudget		10 011 032	10 330 000	10 534 931	10 742 098	10 995 085

Resultatbudget

(mnkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Verksamhetens intäkter	1 554	1 600	1 470	1 600	1 600	1 600
Riktade statsbidrag nationella ök	887	430	880	463	288	202
Verksamhetens kostnader	-11 364	-11 631	-12 015	-12 168	-12 180	-12 327
Jämförelsestörande kostnad, pensioner			-251			
Avskrivningar	-398	-410	-415	-430	-450	-470
<i>Verksamhetens nettokostnad</i>	<i>-9 321</i>	<i>-10 011</i>	<i>-10 331</i>	<i>-10 535</i>	<i>-10 742</i>	<i>-10 995</i>
Skatteintäkter ¹	6 981	7 069	7 259	7 496	7 725	7 925
Generella statsbidrag och utjämning ²	3 153	3 210	3 271	3 365	3 358	3 442
<i>Verksamhetens resultat</i>	<i>813</i>	<i>268</i>	<i>199</i>	<i>325</i>	<i>340</i>	<i>372</i>
Finansiella intäkter	10	7	4	7	7	7
Orealiserade värdeförändringar	77		200			
Finansiella kostnader ³	-107	-69	-70	-115	-125	-151
<i>Resultat efter finansiella poster</i>	<i>793</i>	<i>206</i>	<i>333</i>	<i>217</i>	<i>222</i>	<i>228</i>
Årets resultat	793	206	333	217	222	228
1) Skatteintäkter						
Preliminära skatteintäkter	7 127	7 125	7 123	7 496	7 725	7 925
Avräkning innevarande år	-111	-56	95			
Avräkning föregående år	-35		41			
<i>Summa</i>	<i>6 981</i>	<i>7 069</i>	<i>7 259</i>	<i>7 496</i>	<i>7 725</i>	<i>7 925</i>
2) Generella statsbidrag och utjämning						
Inkomstutjämningsbidrag	1 499	1 526	1 533	1 644	1 697	1 743
Regleringsavgift	-69	196	199	148	43	39
Kostnadsutjämningsbidrag	521	557	556	555	570	582
Statsbidrag läkemedel	899	931	983	1 018	1 048	1 080
Statsbidrag för flyktingar	22					
Generella statsbidrag	281					
<i>Summa</i>	<i>3 153</i>	<i>3 210</i>	<i>3 271</i>	<i>3 365</i>	<i>3 358</i>	<i>3 442</i>
3) Finansiella kostnader						
Räntedel pensionskostnader	-97	-63	-64	-107	-123	-149
Ränta övrigt	-10	-6	-6	-8	-2	-2
<i>Summa</i>	<i>-107</i>	<i>-69</i>	<i>-70</i>	<i>-115</i>	<i>-125</i>	<i>-151</i>

Balansbudget

(mnkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Tillgångar						
<i>Anläggningstillgångar</i>						
Immateriella tillgångar	2	0	0	0	0	0
Materiella anläggningstillgångar:						
– Byggnader och mark	2 333	3 002	2 937	3 330	3 809	4 197
– Maskiner och inventarier	890	1 044	905	938	969	1 035
Pågående investeringar	289					
Finansiella anläggningstillgångar	251	153	160	160	160	160
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>3 766</i>	<i>4 199</i>	<i>4 002</i>	<i>4 428</i>	<i>4 938</i>	<i>5 392</i>
<i>Omsättningstillgångar</i>						
Förråd	48	45	45	45	45	45
Kortfristiga fordringar	851	555	600	555	555	555
Kortfristiga placeringar	1 825	2 092	2 425	2 825	3 225	3 625
Likvida medel	890	302	654	207	300	300
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>3 614</i>	<i>2 994</i>	<i>3 724</i>	<i>3 632</i>	<i>4 125</i>	<i>4 525</i>
Summa tillgångar	7 380	7 193	7 726	8 060	9 063	9 917
Eget kapital, avsättningar och skulder						
<i>Eget kapital</i>						
Årets resultat	793	206	333	217	222	228
Övrigt eget kapital	225	488	1 018	1 351	1 568	1 791
<i>Summa eget kapital</i>	<i>1 018</i>	<i>694</i>	<i>1 351</i>	<i>1 568</i>	<i>1 791</i>	<i>2 018</i>
<i>Avsättningar</i>						
Pensionsavsättning	3 759	3 990	4 270	4 587	4 872	5 220
<i>Summa avsättningar</i>	<i>3 759</i>	<i>3 990</i>	<i>4 270</i>	<i>4 587</i>	<i>4 872</i>	<i>5 220</i>
<i>Skulder</i>						
Långfristiga skulder	205	719	105	105	601	879
Kortfristiga skulder	2 398	1 790	2 000	1 800	1 800	1 800
<i>Summa skulder</i>	<i>2 603</i>	<i>2 509</i>	<i>2 105</i>	<i>1 905</i>	<i>2 401</i>	<i>2 679</i>
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	7 380	7 193	7 726	8 060	9 063	9 917

Finansieringsbudget

(mnkr)	Bokslut 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Den löpande verksamheten						
Årets resultat	793	206	333	217	222	228
Avskrivningar	398	410	415	430	450	470
Försäljningar/utrangeringar						
Avsättning pensionsskuld	205	207	511	317	285	348
Ökning(-) minskning(+) förråd	-3	0	3	0	0	0
Ökning(-) minskning(+) fordringar	-96	0	251	46	0	0
Ökning(-) minskning(+) kortfristiga skulder	608	0	-398	-200	0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet	1 905	823	1 115	810	957	1 046
Investeringsverksamhet						
Investeringar	-807	-873	-742	-856	-960	-924
Finansiella avyttringar	1	104	91			
Finansiella investeringar	6					
Utbetald utdelning	-2					
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-802	-769	-651	-856	-960	-924
Finansieringsverksamhet						
Förändring av långfristiga skulder	2	516	-100	0	496	278
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	2	516	-100	0	496	278
Årets kassaflöde	1 105	570	364	-46	493	400
Likvida medel, inkl plac medel vid årets början	1 609	1 824	2 715	3 079	3 032	3 525
Likvida medel, inkl plac medel vid årets slut	2 715	2 394	3 079	3 032	3 525	3 925
Förändring likvida medel	1 106	570	364	-47	493	400
Lån vid årets början	203	200	205	105	105	601
Lån vid årets slut	205	716	105	105	601	879

Region Dalarna

Vasagatan 27, Box 712

791 29 Falun

Telefon 023-49 00 00

